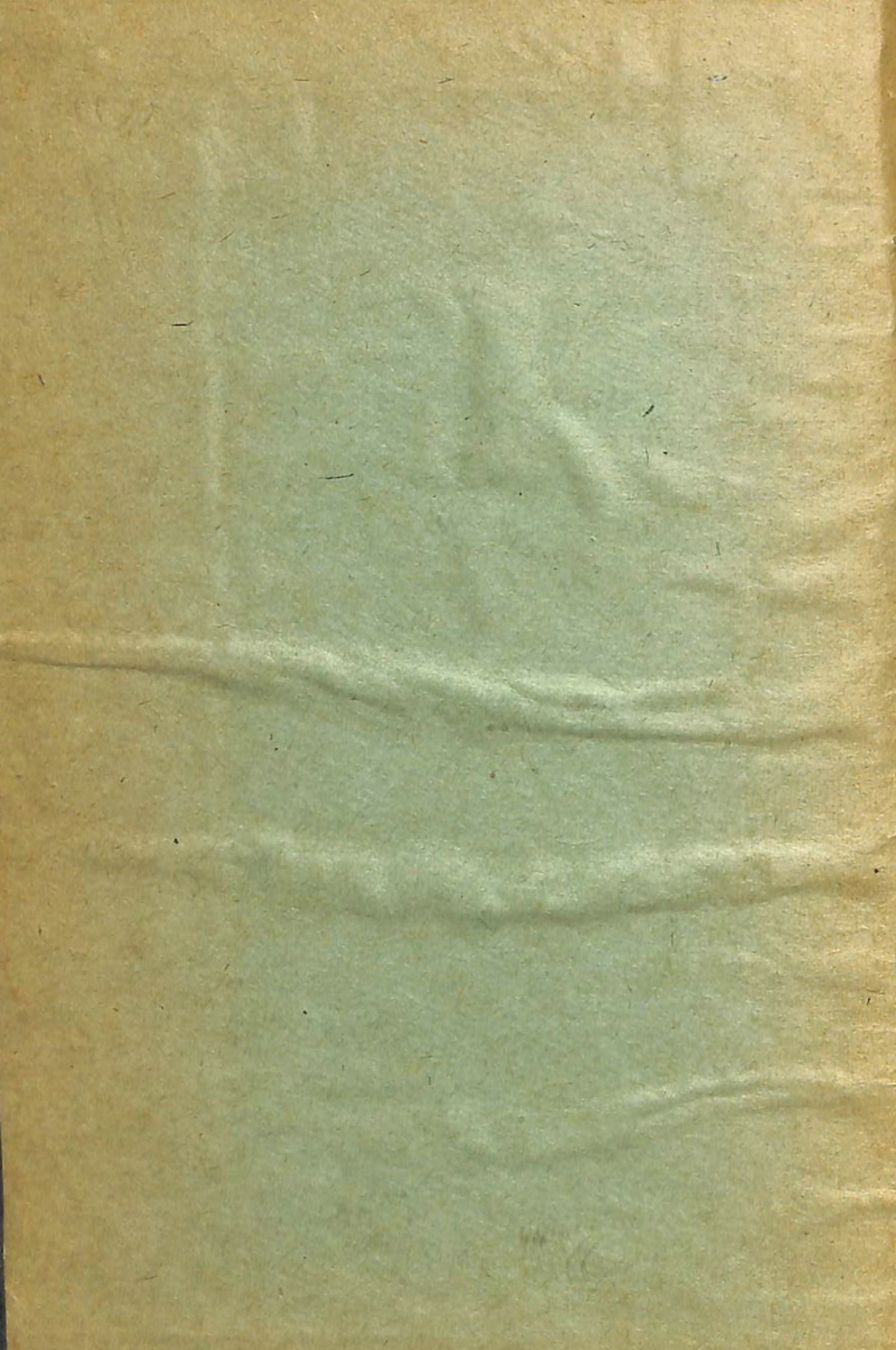

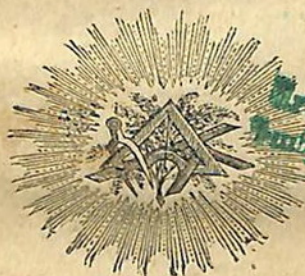

Ի ՓԱՌՍ ՄԵԾԻ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԻՆ ՏԻԵԶԵՐԱՑ

ՅԱՆՈՒՆ ՄԵԾ ՎԱՐՊԵՏԻ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՈՐՄՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. Բ. ԼԻԻՍԻԷՆ ՄԻԻՐԱ ՊԱՅԱԶԱՏԻ

ՄԵԾ ԱՐԵԻԵԼԲ ԳԱՂՂԻՈՅ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆ ԳԱՂՂԻՈՅ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ
ՍԵՊՂԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

Գրադարան
Ազգային
Գրադարան
— Մարտի

ՀԱՌԱԲԱԾՈՅ ՏԵՏՐԻՑ

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԱՍՏԻՃԱՆԱՑ

Տ Ե Տ Ր

ԱՇԱԿԵՐՏԻ ԱՍՏԻՃԱՆԻՆ

U. S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Օթ .: . կ մը՝ իրեն ներկայացած Օտ .: . ր մը ընդու ներու ատեն՝ պէտք է լաւ խորհի թէ ընկերութեան անդամ մը պիտի նուիրէ , եւ իւրաքանչիւր անդամակցի ալ Նշք .: . մը , եւ թէ այն Օտ .: . ն ընդունուելէն ետեւ՝ համայն աշխարհի Որմնադիրք պարտաւոր են զայն իբրեւ Նշք .: . ճանչնալ . հետեւաբար Օթ .: . ին պատիւը կը պահանջէ որ այն նուիրեալն ամեն որմնադրաց ներկայացուելու արժանաւոր ըլլայ . եւ վերջապէս պէտք է որ Օթ .: . ին վկայութեամբ ամեն Նշք .: . ներէ ընդունուելու արժանանայ .

Ուրեմն պէտք է որ Օթ .: . ները հնար եղածին չափ անաչառութիւն եւ զգուշաւորութիւն բանեցնեն առաջարկեալ անձանց վրայ առնուելիք տեղեկութեանց մասին : Ընծայման եղանակին մէջ միակերպութիւն հարկաւոր է :

Գաղղիոյ Մ .: . Նր .: . քն այս սկզբամբք վառուած , խորհրդաւոր Մտիճ .: . լու ընծայման այնպիսի եղանակ մը որոշած է , որով առաջին ընծայումներն իրենց հին ու պատկառելի անարատութեան մէջ կարենան մնալ :

Թղթակից Օթ .: . ները պէտք է որ այն եղանակին համեմատ վարուին , որպէս զի Որմնադրութեան ճշմարիտ ըսկըգրանց հակառակ զանաղանութիւն մը չի ներկայացընեն Որմնադրաց :

Ն Ա Խ Ա Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

Օտ .: Ի մը Բնծ .: ն առաջարկութիւնը պէտք է որ իրմէ ստորագրուած տոմսակով մը ըլլայ, որուն մէջ նշանակուած ըլլան իւր անունը, մականունը, արհեստը, բնակարանը, տարիքը, եւ ծնած տեղը, ինչպէս նաեւ այն անձանց անունը՝ որոցմէ կրնայ իր վրայ տեղեկութիւն մը առնուիլ: Ըյս տոմսակն առաջարկութեանց քսակին մէջ պէտք է ձգուի կամ ուղղակի Մեծ .: ին զրկուի:

Երբ Օտ .: մը ընծայման առաջարկուի, Բնդհանուր կանոնաց եւ Սահմ .: թեանց մէջ նշանակուած եղանակաւ հարկ է վարուիլ: (Յօդ. 252 եւ հետեւեալք): Առաջարկութեան յաջորդ նախին մէջ Մեծ .: ն՝ տեղեկարբեր Եղբ .: ըց դրած տեղեկութիւնները կարգալէ ետեւ՝ կրսէ. «Ե. եւ Բ. Դէտ Եղբ .: ք, հրաւիրեցէք Օթ .: իս Եղբ .: քը, որ Ե . . . Օտ .: վրայ ստացած տեղեկութիւննին հաղորդեն Օթ .: իս, եւ կարդացուած տեղեկագիրերուն վրայ իրենց դիտողութիւնները յայտնեն »: Դ .: ք կը կրկնեն սոյն հրաւերը:

Եթէ Եղբ .: ներէն ոմանք դիտողութիւն ունենան, ոտքի վրայ կեննեն եւ ձեռքերնին վեր առնելով կարդալ խօսք կուզեն: Ըյն սիւնակին Դ .: ք՝ որուն առջեւ նստած են՝ կոփիչով անգամ մը՝ կը զարնէ սեղանին եւ կրսէ.

« Մեծ .: , իմ սիւնակէս Եղբ .: մը խօսք կը խնդրէ »: Մեծ .: կը պատասխանէ. « Եղբ .: իմ, կրնաք խօսիլ »:

Երեւ .: գտնուող Եղբ .: ք՝ եթէ խօսիլ ուզեն՝ պէտք է որ ուղղակի Մեծ .: քն խօսելու հրաման խնդրեն:

Դիտողութիւններէն ետքը Մեծ .: կրսէ. « Եղբ .: Ետեն .: , ձեր եղրակացութիւնը տուէք »:

Եղրակացութիւնը տրուելէն ետեւ, Մեծ .: կը ծա-

նուցանէ թէ քուէտուփը պիտի չըջաբերի, եւ քուէները հետեւեալ կերպիւ պէտք է հաւաքուին :

Եղբ .: . Արարող .: . Լուսաբանչիւր Եղբ .: . Մէկ ճերմակ եւ մէկ ալ սեւ գնտակ կուտայ . վերջը Եղբ .: . Մարդ .: . քուէտուփը կը ներկայացնէ Մեծ .: . ին, Դ .: . բուն, Ետեն .: . ին եւ Երեւ .: . բազմող Եղբ .: . ց, նոյնպէս Սիւնակներուն առջեւ նստողներուն, եւ տուփը Մեծ .: . ին սեղանին վրայ կը դնէ, որ Եղբ .: . Ետենա .: . ին եւ Եղբ .: . Քարտ .: . ին ներկայութեամբ քուէհամարը կընէ : Յետոյ Մեծ .: . կոփիչով հարուած մը կը զարնէ զոր Դ .: . ք կը կրկնեն եւ քուէին արդիւնքը կը ծանուցանէ :

Նոյն արարողութիւնները պէտք է կատարուին նաեւ անդամակցութեանց եւ անկանոն Որմ .: . աջ կանոնաւորուած ատեն : (Յօդ . 255 Սահմ .: .)

ՆԻՍՏ ՕԹ.՝ Ի Ա.՝ ԽՈՐՀ.՝ ԻՈՐ ԱՍՏԻՃ.՝ ԱԻ

ՀԱՆԴԻՐՁ ԸՆԾԱՅՄԱՐԻ

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

11

Օտ.՝ մը առաջարկող Նդր.՝ ը՛ աշխատութեանց սկսելէն կէս ժամ առաջ կառնէ զայն կը տանի եւ Պատրաստիչ Նդր.՝ կը յանձնէ, որ եթէ աշխատութեանց ժամը դեռ եկած չէ, ծածուկ տեղ մը կը դոյցէ զայն որպէս զի չի կարենայ մէկը տեսնել եւ ճանչնալ:

Պատր.՝ Նդր.՝ ը ծանր դէմք մը պէտք է առնու, բայց առանց խտուածեան. իրեն եղած հարցմունքներուն պէտք է համառօտիւ պատասխանէ, որպէս զի ընծայացուին առիթ չարուի ստէպ հարցումներ ընելու: Աշխատութեանց բացուելէն քիչ մը առաջ եւ Մեծ.՝ ին հրամանաւ Նդր.՝ Պատր.՝ մտածութեան սենեակը կը տանի Օտ.՝ ը:

Այս սենեակը մութ պէտք է ըլլայ եւ կանդեղով մը լուսաւորեալ: Պատերը սեւ ներկուած եւ մահազոյժ նշաններով լի, որ կարող ըլլան սոսկում տխրութիւն եւ մտածութիւն ազդել:

Մաքուր բարոյականի իմաստներ եւ խտաւրօն փիլիսոփայութեան առաձններ՝ պատերուն վրայ կարդացուելու կերպով գծուած կամ շրջանակի մէջ ամփոփուելով կախուած պէտք է ըլլան այն առանձնապէս սենեակին զանազան

կողմերը . Մեռելի դանկ մը կամ կմախք մը հոն պէտք է յիշեցնէ մարդկային իրաց ոչնչութիւնը : Այն սենեկին մէջ պէտք է գտնուի միակ ակթու մը , սեղան մը , հաց մը , ջրով լեցուն սափոր մը , աղ , երկու ամանի մէջ ծծումք , թուղթ , գրիչներ եւ մեզան :

Սեղանին վրայ պէտք է նկարուած ըլլան աքաղաղ մը , աւաղէ ժամացոյց մը , եւ այս նշանակներուն ստորոտը հետեւեալ բառերը պէտք է դրոշմուած ըլլան .

ԱՅԱԼԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ

Յետագայ արձանագրութիւնները կրնան հոն դրուիլ .

1. Աթէ հետաքրքրութիւնը քեզ հոս բերաւ , դուրս ել :
2. Աթէ քու պակասութիւններդ հասկընալէ կը վախնաս , մեր մէջ մնալդ գէշ է քեզի :

3. Աթէ համարձակիս կեղծաւորիլ , դողա՛ , քու միտքդ կը հասկընան :

4. Աթէ մարդկային պատիւներ կուզես , դուրս ել , հոս այնպիսի բան չեն ճանչնար .

5. Աթէ հոգիդ սարսափ զգաց , աւելի առաջ մի երթար :

6. Աթէ յարատեւես , տարերաց միջոցաւ կը մաքրուիս , խաւարի վիհէն կ'ելնես եւ լոյսը կը տեսնես ,

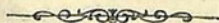
Օտ . . . ը քիչ մը ժամանակ մտածութեան սենեկին մէջ պէտք է թողուի . յետոյ Աղբ . . . Պատր . . . հետեւեալ երեք խնդիրները կը ներկայացընէ գրով , զորս Օտ . . . ը նոյն պէս գրով պէտք է լուծէ :

Ի՞նչ է մարդուս պարտքն առ Աստուած .

Ի՞նչ է իւր պարտքն առ անձն .

Ի՞նչ է իւր պարտքն առ նմանս իւր :

Այս հարցմունքներն այն կերպով պէտք է դժուած ըլլան , որ իրարու մէջ բաւական միջոց ըլլայ՝ Օտ . . . ընտուած ամեն մէկ պատասխանները պարունակելու .

ՍԿԶԲՆԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Եղբ.՝.ք ժողովատեղին հաւաքուելէ եւ նշաններնին կախելէ ետեւ, Սեծ.՝. կոփիչի հարուած մը կուտայ, եւ անմիջապէս իւրաքանչիւր ոք իւր տեղը կերթայ եւ ոտքի վրայ կը կենայ:

Սեծ.՝. կըսէ. «Եղբ.՝. Ե. Դ.՝., դու որմնադիր ես »:

Պ. «Եղբ.՝. քս զիս այնպէս կը ճանչնան »:

Ե. «Ե՛հ է Դ.՝. ի մը առաջին պարտքը Օթ.՝. ին մէջ »:

Պ. « Ստուգել թէ տաճարը փակուած է:

«Ստուգէ, Եղբ.՝. իմ (1) »:

Ե. « Օթ.՝. ին մէջ Դ.՝. ի մը երկրորդ պարտքն ի՞նչ է »:

Պ. Ստուգել թէ ներկայ դռնուող Եղբ.՝. ք ամենն ալ Որմնադիր եւ Օթ.՝. իս անդամ են »:

Սեծ.՝. կոփիչի հարուած մը կուտայ եւ կըսէ. «Եկարդ, Եղբ.՝. ք իմ »:

Սեծ.՝. «Ե. եւ Բ. Դ.՝. Եղբ.՝. ք, ստուգեցէք թէ

(1) Ա. Դ.՝. ք կը կրկնէ այս ազդարարութիւնը Եղբ.՝. Բ. Դ.՝. ին ուր կը հաղորդէ զայն Եղբ.՝. ներքին դռնապահին:

Եղբ.՝. Ե. Դռն.՝. իւր պաշտօնը կը կատարէ, եւ կը դառնայ Բ. Դ.՝. ին կըսէ. « Դռները փակուած են »:

Բ. Դ.՝. ք կոփիչովն անդամ մը կը զարնէ եւ ազդարարութիւնը Ա. Դ.՝. ին կը կրկնէ:

Ա. Դ.՝. հարուած մը կը զարնէ եւ կըսէ. «Սեծ.՝., դու ներք փակուած են »:

ամեն ներկայ գտնուող Եղբ. ֆ. ք. Որմնագիր եւ Օթ. ֆ. իս
անդամ են (1) :

« Եղբ. ֆ. Ե. Գ. ֆ. , հիւսիսային սիւնակին կողմը դըս-
նուող բոլոր Եղբ. ֆ. ք. Որմնագիր են եւ Օթ. ֆ. իս ան-
դամ » :

Ե. Գ. ֆ. կոփիչի հարուած մը կուտայ եւ կըսէ -
« Մեծ. ֆ. , երկու սիւնակաց առջեւ շարուած Եղբ. ֆ. ք.
որմնագիր են եւ Օթ. ֆ. իս անդամ » :

Մեծ. ֆ. ֆ. « Նոյնպէս եւ Եր. ֆ. ք. գտնուողները » :

Ն. « Որմնագիրք ժամը քանի՞ն իրենց աշխատու-
թիւնը կսկսին » :

Պ. « Կէս օրին » :

Ն. « Ժամը քանի՞ն է » :

Պ. « Կէս օր է » :

Մեծ. ֆ. ֆ. « Որովհետեւ կէս օր է եւ մեր աշխատու-
թիւններն սկսելու ժամէ , Ե. եւ Բ. Գ. ֆ. Եղբ. ֆ. ք. , հրա-
ւերեցէք երկու սիւնակներուն Եղբ. ֆ. ներք որ ձեզի եւ
ինձի հետ միանան որպէս զի Կանոն. ֆ. Ս. ֆ. Օթ. ֆ. իս աշ-
խատութիւններն սկսինք Աշակ. ֆ. Մտիճ. ֆ. ին սովորական
նշաններովն ու խորհուրդներովը :

Գ. ֆ. ֆ. ք. կը կրկնեն այս ազդարարութիւնը :

Մեծ. ֆ. ֆ. կոփիչի երեք հարուած կուտայ զոր Գ. ֆ. ֆ. ք.
կը կրկնեն , եւ կըսէ . « Մեծ. ֆ. ֆ. Պարտ. ֆ. ն Տիեզ. ֆ. ց.
լուսաւորէ եւ պահպանէ մեր աշխատութիւնները : Այս իս
Եղբ. ֆ. ք իմ , նշանաւ բախմամբ եւ ձայնարկութեամբ » :
Յետոյ կաւելցնէ :

« Աշխատութիւնք սկսան , նստէք Եղբ. ֆ. ք իմ » :

Խօսքը Եղբ. ֆ. ֆ. Քարտ. ֆ. ին ուղղելով . « Եղբ. ֆ. ֆ. » :

(1) Երկու Գ. ֆ. քն իրենց սիւնակին առջեւ կեցող ամեն
Եղբ. ֆ. ֆ. քը կը քննեն , որոնք ՚ի կարգի պէտք է գտնուին . եւ երբ
իրենց տեղը շարուին , Բ. Գ. ֆ. ֆ. կոփիչի հարուած մը կուտայ եւ
կըսէ .

Վարտ .°. , հաճեցէք վերջին նստին ատենագրութիւնը կարդալ : (Սոյն ընթերցման միջոցին՝ Մտեն .° .ը նախորդ նստին աշխատութեանց բովանդակութիւնն աչքին առջեւ պէտքէ ունենայ :)

Մեծ .°. կոփիչի հարուած մը կուտայ , Պ .°. ք կը կրկնեն , եւ կրսէ . « Ուշագրութիւն Եղբ .°. ք իմ » :

Բնթերցումը լմնալէն վերջը , դարձեալ հարուած մը կը բաղկէ զոր Պ .°. ք կը կրկնեն , եւ կրսէ . « Մ . եւ Բ . Պ .°. Եղբ .°. ք , ձեր սեփհական սինակներուն առջեւ շարուած Եղբ .°. ց իմացուցէք , որ եթէ կարդացուած ատենագրութեան վրայ Եղբ .°. մը գիտողութիւն ունի , խօսքը կը տրուի իրեն :

Եղբ .°. Պ .°. ք կոփիչի հարուած մը կուտան եւ ազդարարութիւնը կը կրկնեն : Եթէ գիտողութիւն ընող չըլլայ , Բ . Պ .°. կոփիչի հարուած մը կուտայ ու կրսէ . « Եղբ .°. Մ . Պ .°. , Հիւսիսային սինակին առջեւ շարուած Եղբ .°. ց մէջ լռութիւն կը տիրէ » : Մ . Պ .°. կոփիչի հարուած մը կուտայ ու կրսէ . « Մեծ .° , երկու սինակներուն առջեւ ալ լռութիւն կը տիրէ » :

Մեծ .°. « Եղբ .°. Մտեն .° , հաճեցէք ձեր եղբակաջութիւնը տալ : Եղբ .°. Մտեն .° կրսէ . « Եղբակաջընեմ որ նախորդ նստին ատենագրութիւնն ընդունուի :

Մեծ .°. « Եղբ .°. Մտեն ին եղբակաջութիւնը քուէի կը գնեմ . որոնք որ ընդունիլ կուզեն՝ ձեռքերնին վեր վերցընեն » : Յետոյ . « Հիմա ալ հակառակ կարծիք ունեցողները ձեռքերնին վեր վերցընեն » (1) : Մտենագրութիւնն ընդունուեցաւ :

Մեծ .°. « Եղբ .°. Մար .° , տաճարին գաւիթը գացէք նայեցէք թէ այցելու Եղբ .°. ք կա՞ն » :

Եղբ .°. Մար .° . իրեն տրուած պաշտօնը կատարելու

(1) Եթէ գիտողութիւն մ'ըլլար , սովորական ձեւով վիճարարութեան կենթարկուէր :

կերթայ, եւ յետոյ 'ի դարձին կուգայ եւ երկու Դ. . . րուն մէջ տեղը կենալով իւր պաշտօնին համարը կուտայ, թէ որ Այց. . . ներ կան, Մեծ. . . Եղբ. . . Մարդ. . . ին կը յանձնէ որ երթայ զանոնք փորձէ եւ կանոնաւոր ըլլալին ստուգէ :
 Երբոր Եղբ. . . Մարդ. . . իր պաշտօնին համարը կուտայ, Մեծ. . . կը հրամայէ որ Այց. . . Եղբ. . . ք իրենց Ատիճ. . . ին վայլած պատիւներով ըստ օրինի ներս բերուին : (Յօդ. 262, 263 եւ 264) :

Եղբ. . . ներքին Դուն. . . իմաց կուտայ Եղբ. . . Արար. . . ին թէ Այց. . . ները կրնան ներս բերուիլ :

Եղբ. . . Արար. . . Տաճարին դուռը կը բաղխէ Ուրմ. . . նադրաբար :

Մեծ. . . « Եղբ. . . Դ. . . , նայել տուէք թէ ո՞վ է որ Տաճարիս դուռը Ուրմ. . . բար կը զարնէ » :

Եղբ. . . Դ. . . « Այցելու Եղբ. . . ներ են՝ որք Տաճարս մտնել կը խնդրեն » :

Մեծ. . . « Ներս առէք » : Ուրք ելէք եւ 'ի կարգ, Եղբ. . . ք իմ (1) :

Մեծ. . . քաղաքավարական խօսքեր կուղղէ Այց. . . Եղբ. . . րց, եւ 'ի պատիւ անոնց ծափահարութիւն մը ընել կուտայ, Եղբ. . . Այց. . . ները շնորհակալ կըլլան եւ կը ծափահարեն :

Գովծարանն ալ կը պատասխանէ այն շնորհակալութեանց, բաց 'ի այն պարագաներէն՝ ուր սովորութիւնը առականածութեան չնդրեր :

Մեծ. . . « Եղբ. . . Արար. . . , Այց. . . Եղբ. . . ներն իրենց սեփական տեղերը տար » :

(1) Երբոր ներածութիւնն արարողութեամբ ըլլայ, Այց. . . ներուն պարտուպառչած պատիւներն ընել կուտայ :

Սովորական Այց. . . ները՝ Եղբ. . . Արար. . . նախ երկու Դ. . . րուն մէջ տեղը կը կեցնէ :

ՆՈՒԻՐԵԼՈՅ ՄԸ ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

(ՆԱԽՈՐԴ ՆՍՏԻՆ ՄԷՋ ԲՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ)

Մեծ . . . «Եղբ . . . Մարդ . . . , սառեղէ՛ թէ նախորդ
նստի մը մէջ փորձերը կրելու ընդունուած ()տ . . . ք սպաս
ման սրահը կամ գաւի՞թն է (1) :

«Ե. եւ Բ. Դ. . . Եղբ . . . ք , ձեր սխնակներուն առ
ջեւ շարուած Եղբ . . . ց հարցուցէք թէ Ե . . . ()տ . . . ին
ընդունելութեան դէմ առարկութիւն մ'ունի՞ն ներկայա
ցընելիք (2) :

Մեծ . . . «Արդեւտեւ ընդդիմութիւն չիկայ , Եղբ . . .
Մարդ . . . , ձեզի յանձնուած է բնական փորձերն ()տ . . . ին
կրել տարու եւ իւր խորհրդաւոր ուղեւորութեանց մէջ ա
ռաջնորդելու պաշտօնը . դնացէք տարէք զինքը մտածու
թեան սենեակը , ըսէք իրեն թէ պէտք է որ իր կտակն ընէ ,
եւ իրեն ուղղուած հաբցմանց գրով պատասխան տայ :
Նշնպէս բոլոր մետաղեայ նիւթերը վրայէն ա՛ռ (3) :

Մեծ . . . « Եղբ . . . Մարդ . . . , դարձիր ()տ . . . ին

(1) Եղբ . . . Մարդ . . . կերթայ եւ տեղեկութիւնը կը բերէ
Եղբ . . . Բ. Դ. . . ին՝ որ նոյնը կը հաղորդէ Ա. ին , ա՛ն ալ Մեծ . . . ին :

(2) Եթէ ընդդիմութիւն ըլլայ , Եղբ . . . Ա. Դ. . . զնոյն կի
մացնէ Մեծ . . . ին եւ Օթ . . . կորուշէ : Եթէ դիմադրութիւն
չըլլայ , Եղբ . . . Դ. . . ք նոյնը կիմացընեն Մեծ . . . ին :

(3) Եղբ . . . Մարդ . . . Օտ . . . ին քով կերթայ , զինքը մտա
ծութեան խողը կը տանի , եւ վրայէն առած զարդերն ու մետաղ
եայ նիւթերը ներս կը բերէ : միանգամայն կը ծանուցանէ թէ իր
պարտքը կատարած է :

քով եւ իր կտակն ու հարցմանց տուած պատասխանները մեզի բեր » (1) :

« Եղբ .°. Մարդ .°, երրորդ անգամ Օտ .°. ին քով գնա , զինքը պատրաստէ եւ մինչեւ Տաճարին դուռը բերելէ ետեւ՝ խնայ տուր մեզ » (2) :

« Մեծ .°, Տաճարին դուռն անկանոն կերպով կը բախեն » :

Մեծ .°. « Եղբ .°. Ա. Գ. .°, նայեցէք ո՞վ է այն յանդուգն Օտ .°. որ մեր խորհուրդները վրդովել կուզէ » (3) :

« Ո՞վ ես դու , ի՞նչ կուզես » :

Եղբ .°. Մարդ .°. կրտսէ . « Առաջնորդած մարդս Օտ .°. մի՛ է որ Որմնագիր ըլլալու կը փափաքի » :

Մեծ .°. « Հարցուցէք այդ Օտ .°. ին թէ Աղաաթ Որմ .°. ց ուխտին մէջ ընդունուելու համար իր յոյսն ի՞նչ բանի վրայ դրած է » :

« Պատասխան . « Վր յուսայ ընդունուիլ , վասն զի աղաա եւ պատուաւոր վիճակ մը ունի եւ անստգիւտ վաճառեց տէր է :

(1) Եղբ .°. Մարդ .°. իրեն տրուած պաշտօնը կը կատարէ , եւ հարցմանց պատասխաններուն հետ կտակը ներս կը բերէ , որ Մեծ .°. ին յանձնուելէ առաջ պէտք է Եղբ .°. Գանձ .°. ին ցուցուի : Կտակը կարգացուելէն ետեւ Մեծ .°. սովորական ձեւով կը հարցնէ Եղբ .°. րց թէ գիտողութիւն մ'ունին :

Եթէ գիտողութիւն ըլլայ , վիճաբանութեան կենթարկէ . եթէ չըլլայ , Եղբ .°. Մարդ .°. ին կրտսէ .

(2) Եղբ .°. Մարդ .°. մտածութեան սենեակը կը դառնայ , Օտ .°. ին աչքը կը կապէ , զգեստն եւ փողպատը հանել կուտայ , թեւը կը մերկացնէ , տաճարին դուռը կը տանի , եւ ուժով կը բաղխէ : Ա. Գ. .°. բարձրաձայն կըսէ .

(3) Եղբ .°. Ա. Գ. .°. այս հրամանը Բ. ին կը հաղորդէ , ան ալ Եղբ .°. Դոն .°. ին , որ դուռը կէս մը կը բանայ եւ ձեռքը նուիրելոյն կուրծքին վրայ դնելով կըսէ .

Մեծ .°. « Հարցուցէք իրեն իր անունը , մականունը ,
ծնած տեղը , տարիքը , արհեստը եւ հիմակուան բնակա-
րանը » :

Ղուռը կը բացուի Մարգ .°. դուրսէն նուիրելոյն հետ ,
ներսէն ալ 'Ն, Ղաւն .°. , կամ թէ որ այն չըլլայ՝ Արար .°. :
առած պատասխանին Մեծ .°. ին կը հաղորդեն : Պատաս-
խաններն իրեն հաղորդուելէն ետեւ Մեծ .°. կըսէ .

« Հարցուցէք այդ Օտ .°. ին թէ ստուգիւ իր դիտա-
ւորութիւնն ազատ Որմ .°. ընդունուի՞լ է » :

Երբոր պատասխանը « այո՛ » է .

Մեծ .°. « Ներս բերէք » :

Եղբ .°. Ղաւն .°. իր սուրին ծայրն անոր կուրծքին վրայ
դնելով կ'զգացնէ : Այս միջոցին Ղուռը գողորդմամբ կը
դոցուի :

Մեծ .°. « Պարո՛ն , մեր մէջն ընդունուելու համար
մեր պահանջած յատկութիւններն են կատարեալ անկեղ-
ծութիւն , բացարձակ հլութիւն , եւ անյողդողդ հաստա-
տամոռութիւն : Ի՞մ հարցմանցս տալիք պատասխաննուդ
համեմատ պիտի դատենք թէ ձեր վրայ ի՛նչ կարծիք պէտք է
ունենանք (1) :

Հարց . « Հոս ներկայանալովսիդ ի՞նչ է ձեր միտքը .
ո՞վ այդ փափաքը թելադրեց ձեզ » :

Հարց . « Որմն .°. թեան վրայ ի՛նչ գաղափար ունիք » :

Հարց . « Պատրամատ էք կրելու այն փորձերը՝ որոց
մէջէն պէտք է անցնիք » :

Հարց . « Վիտէ՛ք թէ մեր մէջ մարդիկ ի՛նչ պար-
տականութիւններ յանձն կառնուն » :

(1) Ամեն մէկ հարցման վրայ Մեծ .°. պնդելով Օտ .°. ին
պատասխանին կապակէ : Այնպէս անոր ընդունակութեանը համե-
մատ խնդիրներ առարկել , եւ դրով առաջարկուած երեք խըն-
դիրներուն ու իր կապակին վրայ հարցումներ ընել :

Հարց . « Ո՞չ ներկայացուց ձեզ այս ()թ . ։ խ » :

Հարց . « Գիտե՞ք անոր Որմնադիրը ըլլալը » :

Հարց . « Ձիմացուց ձեզ թէ Որմնադիրը ի՞նչ դարձի կղբաղին » :

Հարց . « Մտածութեան սենեկին մէջ Ձեր աչքին ներկայացած առարկաներն ի՞նչ խորհրդածութիւն ընել տուին ձեզ » :

Հարց . « Ի՞նչ կը մտածէք ձեր հիմակուան գտնուած վիճակին վրայ » :

Հարց . « Ի՞նչ գաղափար կունենաք այնպիսի ընկերութեան մը վրայ , որուն մէջ կը պահանջեն որ նորընծայն այդպիսի վիճակի մը մէջ ներկայացուի » :

Հարց . « Ձեր ընթացքը , քիչ մը թեթեւամտութիւն չէ՞ » :

Ս . Երջը Մեծ . ։ կըսէ . « Ձեզ անհրաժեշտ փորձերու պիտի ենթարկենք , Հիմակուց կիմացընեմ ձեզ , պարո՞ն , որ եթէ այն փորձերուն միջոցին ձեր ուժն ու արիութիւնը կորսնցընէք , կրնաք հրաժարիլ : Ե՛յն փորձերը խորհրդաւոր ու նշանական են , ուստի կրցածնուդ չափ ու շաղբութիւն պիտի ընէք անոնց (1) :

Մեծ . ։ . « Եղբ . ։ Մարդ . ։ , առաջին ուղեւորութիւնը կատարել տուէք (2) :

(1) Քանի մը վայրկեան խոր լռութենէ ետեւ .

(2) Եղբ . ։ . Մարդ . ։ . Նուիրեալն երկու ձեռքէն բռնելով կը պտըտցընէ , Արեւմուտքէն ճանբայ ելնելով , Հիւսիսային Սիւնակէն անցնելով մինչեւ Արեւելք , Արեւելքէն Հարաւ , Հարաւէն Արեւմուտք , ուր միշտ ուղեւորութիւնները կը լմնան :

Առաջին ուղեւորութիւնը դժուարութիւններով լցուն պէտք է ըլլայ , կարճ քայլերով , խիստ անկանոն ընթացքով եւ շատ ծանր :

Տեղւոյն դիրքէն օգուտ քաղելով ջանալու է խոչընդոսանելով եւ արհեստիւ պատրաստուած արգելքներով ուղեւորութիւնը դժուարացընել . բայց առանց այնպիսի միջոցներ դործածելու որ

ԱՌԱՋԻՆ ՈՒՂԵԼՈՐՈՒԹԻՒՆ

Բ. Դ. : հարուած մը տալով կըսէ . « Մեծ . : , առաջին ուղեւորութիւնը կատարուեցաւ » :

Մեծ . : . նուիրելոյն կըսէ . « Պարոն , կրնա՞ք մեկնել այս ուղեւորութիւնը : Ի՞նչ զգացիք կատարած ատեննիդ » : Պատասխան

Մեծ . : . կը շարունակէ . « Ե,յս առաջին ուղեւորութիւնը կենաց խորհրդաւոր պատկերն է . կիրքերուն վրդովումը , զանազան շահերու դիմահարութիւնը , ձեռնարկութեանց դժուարութիւնը , ձեղի վնասելու եւ միշտ ետ ձգելու պատրաստ հակառակորդաց ձեր քայլերուն ներքեւ դիպած խոչընդոտները , ասոնց ամենուն պատկերն է ձեր քալած ճամբուն անհարթութիւնը , ինչպէս նաեւ ձեր բոլորաւոր եղած աղմուկը , Դժուար եւ խորտուբորա ճանբու մը մէջ մտաք , նեղութեամբ բլբլ մը դագաթը ելաք , ուսկից խորխորատի մը մէջ պիտի իյնայիք՝ եթէ պաշտպան ձեռք մը ձեզ չօգնէր : Ար նշանակէ այս թէ աշխարհիս մէջ մարդս շատ անգամ ինքզինք մեծ նեղութեանց մէջ կը ձգէ այնպիսի վիճակ մը ձեռք բերելու համար , որուն առանց օգնութեան եւ նեցուկի խիստ դժուար է հասնիլ . Հիմա կուզէ՞ք փորձերը շարունակել » :

Երբոր « այո՛ » պատասխան առնուի , Մեծ . : . « Որովհետեւ այդպէս է , Եղբ . : . Մարդ . : . , երկրորդ ուղեւորութիւնը կատարել տուէք (1) » :

Նուիրեալը վիրաւորեն կամ անհանդիստ ընեն . մերթ ծանր եւ մերթ շուտ քալեցընելու է . ատեն ատեն ստորերկրեայ տեղերէ անցունելու պէս ծռել տալու է . փոսի վրայ է ցատկել տալու պէս ձեւացընելու է . վերջապէս անկանոն կերպով մը զինքը քալեցընելու է , այնպէս որ չկարենայ կոխած տեղին ինչ բլլալը հասկընալ : Կարկուտ որոտում ձեւացընելու է , որպէս զի նուիրելոյն սրտին քիչ մը վախ ազդէ : Ի դարձին առջի եղած տեղը զինք նրստեցընելու է :

(1) Երկրորդ ուղեւորութիւն : Ասոր մէջ նուիրեալն առաջ-

ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒՂԵԼՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծ .°. «Այս երկրորդ ուղեւորութիւնն ի՞նչ խորհրդածութիւն ազդեց ձեզ » :

Պատասխան

Մեծ .°. « Այս երկրորդ ուղեւորութեան մէջ առաջինէն քիչ դժուարութիւններ եւ արդեւ ընելիքներ դատար, որ կը նշանակէ թէ առաքինութեան ճամբուն մէջ մարդ ո՛ր չափ առաջ երթայ, այնչափ ճամբան կը դիւրանայ : Օգնեալ քերու շառաչիւնը որ լսեցիր՝ կը ձեւակերպէ այն պատեւրազմաները՝ որ մարդս հարկադրեալ է ընել զինքը պաշտօնող եւ իր վրայ տիրել ուղող կրից յաղթելու համար : Չեռքերնիդ ջրի մէջ թաթխեցին . այս ալ ձեր հոգւոյն մաքրուելուն պատկերն է » :

« Վարո՞ն, արդէն բաւական դժուարութիւններու յաղթեցիր . ասիկա բարեյաջող նշան մ'է տակաւին կրելիք փորձերնուդ համար » :

« Յօժարութիւն կ'ղգա՞ք երրորդ ուղեւորութիւնն ալ կատարելու » :

Պատասխան . «Այո՛, կը կատարեմ » :

Մեծ .°. « Որովհետեւ այդպէս է, երրորդ ուղեւորութիւնը կատարել տուէք նուիրելոյն » (1) :

Նոյն մէջ հանդիպած խոչընդոտները չգտնեցիր . միակ լսած ձայնն է՝ սուրբու շառաչիւն եւ խուլ աղմուկ մը : Երեք անգամ Օթ .°. ին բոլորովին դառնալէն ետքը, Եղբ .°. Մարդ .°. անոր ձեռքը երեք այլեւայլ անգամ ջրով լեցուն ամանի մը մէջ կը խօթէ : Մարդ .°. նուիրեալն իւր աթոռին վրայ նստեցնելէն վերջը կըսէ . « Նորինձայն իւր երկրորդ ուղեւորութիւնը կատարեց » :

(1) Երրորդ ուղեւորութիւն : Այս երրորդ ուղեւորութիւնը բռնութեամբ եւ մեծաքայլ պիտի կատարուի . պաշտօնակատարք նուիրելոյն ետեւէն պիտի երթան ու զայն երեք անգամ բոցերով շրջապատեն : Նուիր .°. իր տեղը դառնալէ ետեւ՝ Եղբ .°. Մարդ .°. կըսէ . « Մեծ .°. , երրորդ ուղեւորութիւնը լինեցաւ » :

ՆՐՐՈՐԴ ՌԻՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծ .°. կրսէ . Պարո'ն , հարկաւ նշմարեցիր որ այս ուղեւորութիւնն առաւել եւս դիւրութեամբ կատարեցիր : Այդ դիւրութիւնը առաքինութեան ճամբուն մէջ յարատեւելնուդ արդիւնքն է : Չեղ շրջապատող բոցերը՝ որոց մէջէն անցաք , ձեր մաքրուելուն լրումն են . երանի՛ թէ այս նիւթակէն կրակը կարենայ ձեր սրտին մէջ մշտապառ պահել ձեր նմաններուն սէրը . մարդասիրութիւնն ուղղէ ձեր խօսքերն ու դործքերը . երբէք չի մոռնաք այս վսեմ բարոյականի պատուէրը « Թէ մի ընէք ուրիշին ինչ որ չէք ուզեր ուրիշները ձեզ ընեն » :

Չեր ուղեւորութեանց մէջ ցուցըցած արիութիւննիդ կը յուսացընէ մեզ թէ ասկէ ետեւ կրելիք փորձերնուդ ալ նոյնպէս պիտի դիմանաք : . . . Պուզէ՞ք յարատեւել , Պարո'ն :

Պատասխան

Մեծ .°. « Չեր դադանապահութեանը երաշխաւորելու համար խոստում մը պիտի պահանջենք ձեզնէ : Այն խոստումն անձամբ պէտք է գրէք եւ ձեր արիւննոյն ալ ստորագրէք . կը հաճի՞ք » :

Նուիր .°. « այո' » պատասխանելէն ետեւ , Մեծ .°. կրսէ . « Արնդունինք ձեր այդ խոստումները , եւ երբ որ հարկ ըլլայ՝ դործագրութիւնը պիտի պահանջենք » :

Մեծ .°. « Նղբ .°. Սարդ .°. , դառնութեան բաժակը մատուցէք Օտ .°. ին' » :

Օտ .°. ըր խմելէն ետեւ .

« Պարո'ն , այս ըմպելիքն իւր դառնութեամբը խորհրդաւոր նշան մ'է մարդկային կեանքէն անբաժանելի եղած վշտաց , դորս Նախախնամութեան կամաց անձնանուէր հպատակութիւնը միայն կրնայ քաղցրացընել » :

Մեծ .°. « Պարո'ն , դուրս պիտի ելնէք , որպէս զի ժողովը ձեր տուած պատասխաններուն արժէքը կշռէ : Ինչ որ ալ ըլլայ ժողովին որոշումը , պէտք է խօսք տաք որ բը

նաւ չի պիտի յայտնէք ինչ որ տեսաք ու լսեցիք մեր մէջ ” :
 “ Կերդնուք ” :

Մեծ . . . “ Նուիրեալն այս շրջափակէս դուրս տա-
 րէք ” :

Հրամանը կը կատարուի. եւ երբ ‘Նուիր . . . դուրս ել-
 նէ, Մեծ . . . բաղխուն մը տալով կրսէ . “ Եղբ . . . բք իմ,
 կանոնաց պահանջման համեմատ քուէտուփը պիտի շրջա-
 բերի ” :

Քուէարկութիւնը կատարուելէն ետեւ, Մեծ . . . քը-
 ուէից արդիւնքը կը ծանուցանէ, եւ եթէ նպաստաւոր ըլ-
 լայ, հրաման կուտայ որ ‘Նուիր . . . ներս բերուի. Եթէ
 քուէից արդիւնքը նպաստաւոր չըլլայ, ընդունելութիւնը
 ետ կը մնայ :

‘Նուիր . . . երբոր ներս բերուի, Մեծ . . . իրեն կը ծա-
 նուցանէ թէ Ուխտին անդամակցաց հաւանութեամբը քիչ
 ատենէն երգումը ընելու պիտի կոչուի :

“ Պարո՛ն, մեր պարտաւորութեանց մէկը կատարելու
 վայրկեանն ահա հասաւ : Մեր ուխտին մէջ դժբաղդ Որմ-
 նադիրներ, այրիներ ու որբեր կան, որոց օգնելու պարտա-
 կան ենք : Ուխտիս անդամներէն մէկը ձեզ պիտի ղրկեմ,
 որուն ցած ձայնով պէտք է ըսէք ինչ որ նոյն տարաբաղդ-
 ներուն օգնութեան համար կուզէք տալ այսօր :

“ Պէտք է գիտնաք թէ Որմնադիրներուն բարեգործու-
 թիւններն անձնացոյց սնապարծութեան դործեր չեն՝ որ
 տուողը հպարտացնեն եւ ընդունողը նուաստացնեն, ուստի
 պէտք է միշտ ծածուկ մնան . ձեր դիտաւորութիւնը ցած
 ձայնով իմացուցէք Եղբ . . . Հիւրախնամին որ մեզի հա-
 չիւ տայ, “ Եղբ . . . Հիւրախ . . . , կատարեցէք ձեր պաշտօնը ” :

Մեծ . . . “ Պարո՛ն, շնորհակալ եմ ձեզ յանուն այն
 տարաբաղդներուն՝ որոց օգնելու կ’օժանդակէք մեզ ” :

Մեծ . . . “ Ուր ելէք, եւ ՚ի կարդ, Եղբ . . . բ իմ :
 “ Եղբ . . . Մարդ . . . , ‘Նորընձ . . . սեղանին առջեւ բե-
 րէք որ երգնու ” :

Երբոր սեղանին առջեւ դայ, ձախ ձեռքը կարկին մը կը տրուի որուն ծայրերուն մէկը դէպ 'ի կուրծքին ձախ կողմը դարձած է . աջ ձեռքը սուրի մը սայրին կը դաչի, որ խոտորնակի սեղանին վրայ դրուած է կանոնադրքին հետ . ձախ ծունկը դեռինք դնել կը տրուի եւ աջ ծունկն ալ 'ի ձեւ անկիւնաչափի :

Մեծ .՝ կըսէ . « Պարո՛ն, ձեր ընելիք երգումը բնաւ չդաչիր այն յարդանաց՝ զոր ամենքս ալ պարտաւոր ենք ընծայել մեր կրօնքին . նոյնպէս բնաւ չդաչիր այն սիրոյն ու հաւատարմութեան որ կը պատշաճի Տէրութեան օրինաց . ոչ ալ այն ակնածութեան՝ զոր իւրաքանչիւր ոք պէտք է ընծայէ բարի վարուց եւ սովորութեանց : Այս երգումը ծանր է, եւ պէտք է որ ձեր կատարեալ ազատութեամբը մասունքանէք : Ար հաճի՞ք » :

Եթէ հաճի, Մեծ .՝ կը յաւելու . « Երգման ձեւը պիտի կարդամ ձեզ, եւ յետոյ դուք ալ «Կերդնում» պիտի ըսէք (1) :

ԵՐԴՈՒՄՆ

« Կերդնում եւ կը խոստանամ առաջի Մեծի Ճարտարագետին Տիեզ .՝, ց եւ այս սուրիս վրայ՝ որ պատուոյ նշանակն է, անդրժեղի պահել այն ամեն դաղտնիքը՝ որ այս Սանոն .՝ Օթ .՝ էս ինձ աւանդուին, ինչպէս նաեւ հոս տեսածս ու լսածս . եւ ասոնցմէ բնաւ բան մը չգրել՝ մինչեւ որ յատկապէս հրաման մ'ընդունած չըլլամ, եւ այն ալ ինձ նշանակուելու կերպով :

« Ար խոստանամ սիրել Եղբ .՝, ներս եւ կարողութեանս համեմատ օգնել անոնց :

« Դարձեալ կը խոստանամ հնազանդիլ ուխտիս սահմանադրութեան եւ ընդհանուր կանոնաց, նոյնպէս եւ այս յարդելի Օթ .՝ իս մասնաւոր կանոններուն » :

« Ար հաճիմ որ եթէ երգմնազանց ըլլամ, յանձն առ-

(1) Մեծ .՝, բարձր եւ հասկնալի ձայնով կը կարդայ :

նում եւ կրեմ այն ամեն պատիժները՝ որք Որմնադրական օրինաց համեմատ ինձ տրուին, եւ իմ յիշատակս ամեն Որմնադրաց ատելի ըլլայ ։

Մեծ Ճարտ . . Տիեզ . . օգնէ ինձ ։

Բոլոր Եղբ . . ք « Լ՛մեն » կըսեն (1) ։

Մեծ . . « Պարո՛ն, ըրած երդումնիդ չի՞ վերջովեր ձեր սիրտը ։ Հաստատ պահելու զօրութիւն կ'զգա՞ք ձեր վրայ ։ Այլ հաճի՞ք նոյնը վերստին կրկնելու՝ երբոր լոյսն ընդունիք ։

« Լ՛յո՛ » պատասխանն առնելէ ետեւ, Մեծ . . կըսէ Լ. Դ. . . ին . « Ի՞նչ կը խնդրէք () ա . . ին համար ։

Լ. Դ. . . կը պատասխանէ . « Լ՛յոս ։

Մեծ . . կըսէ . « Լ՛յոսը պիտի տրուի անոր, եւ դուք ամենքդ, Եղբ . . ք իմ, ձեր պարտքը կատարեցէք (2) ։

Մեծ . . կըսէ . « Պարո՛ն, դէպ ՚ի ձեզ ուղղուած սուրբերը կը ծանուցանեն ձեզ թէ դժուար պարագաներու մէջ գտնուած ժամանակնիդ ամեն Որմնադիրք օգնութեան պիտի հասնին ձեզ, եթէ մեր օրէնքներն յարգէք ու խղճի մը տօք պահէք ։ Միանգամայն կը ծանուցանեն ձեզ թէ մեր մէջ ուրիշ բան չէք կրնար դանել, բայց եթէ Որմն . . թեան եւ առաքինութեան վրէժխնդիրներ, եւ թէ միշտ պատրաստ պիտի ըլլանք երդմնազանցութիւնը պատժելու՝ եթէ

(1) Երդումն արտասանուելէն ետեւ, Նուիր . . երկու Դ. . . բուն մէջ աեղը կը տարուի ։

(2) Բոլոր Եղբ . . ք ոտքի վրայ կեննն սուրբերը ձեռուքնին, որոց ծայրն առ Նուիր . . ն ուղղուած ։ Մեծ . . երեք հարուած կուտայ կտիւիչով . Եղբ . . Մարդ . . Նորընծ . . յին աչքի կապը վար կառնէ . նոյն վայրկենին պայծառ լոյս մը կարճկուի, որ երեք անգամ Նորընծ . . կը պատէ ։ Վայրկեան մը լուսթեմէն ետեւ, որ Նորընծ . . յին ժամանակ կուտայ իր շուրջը պատած տեսարանը դիտելու .

երբէք այդ յանցանքը գործէք : « Եղբ . . Մարգ . . , 'Նորընծ . . մօտ բերէք » (1) :

ՊԱՏՃԷՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ

« Եւ փառս Մեծի Ճարտ . . ին Տիեզ . . ց , յանուն եւ ընդհովանեալ Մեծի Մեծի . . եց Գաղղիոյ , զօրութեամբ իշխանութեանց որ ինձ տուեալ են , կարգեմ եւ հաստատեմ զձեզ Մ . . կերտ Որմնագիր գործաւոր անդամ Կանոն . . Օթ . . ի Սուրբ Յովհաննու յատուկ տիտղոսիւ Մ . . յԱրեւ . . լա . . :

'Նորընծ . . ոտքի վրայ երևելէ ետեւ , Մեծ . . խորհրդաւոր երեք թուով զայն կը համբուրէ ու կըսէ .

« Եղբ . . իմ , որովհետեւ այսպէս պիտի կոչենք ձեզ այսուհետեւ , ընդունեցէք այս գործնոցը՝ որ ամենքս կը կրենք , եւ զոր ամենէն մեծ մարդիկ իրենց պատիւ համարած են կրել . ստիկա աշխատութեան խորհրդանշանն է . կը յիշեցընէ ձեզ թէ Որմ . . մը միշտ գործունեայ եւ աշխատասէր կեանք պէտք է վարէ :

« Եւսիկա իրաւունք կուտայ ձեզ մեր մէջ նստելու , եւ մինչեւ որ վրանիդ չունենաք՝ պէտք է որ այս տաճարիս մէջ ներկայանաք : (Յետոյ զոյգ մը ձեռնոց տալով անոր) .

« Ընդունեցէք այս ձեռնոցները . ասոնց սպիտակութիւնը կը սովորեցընէ ձեզ թէ ամեն Որմնագրաց սրտին մէջ անկեղծութիւն կը տիրէ , եւ թէ ձեր ամեն գործերը պէտք է անարատ ըլլան » :

(1) Նուիրեալն աջ կողմը եղբ . . Մարգ . . եւ ձախ կողմն ալ եղբ . . Արար . . պետն ունենալով՝ սեղանին առջեւ կը տարուի , առջի անդամին պէս ծուներ կը դնէ , եւ երգման պատճէնը երկրորդ անգամ Մեծ . . կարգալէ ետեւ , երգումը կը կրկնէ :

Մեծ . . իր կոփիչը երեք անգամ թեթեւ կերպով կը դարնէ կարկինին դիմուն , եւ կըսէ : « Այս կարկինին ճշգրտեալն համեմատ ձեր ամեն քայլերն 'ի բարին ուղղել սովորեցէք » :

Մեծ . . Նուիր . . ին ձեռքին ներքեւէն սուրբ կը քաշէ , սայրն անոր դիմուն վրայ կը դնէ եւ ընդունելութեան պատճէնը կը կարգայ :

« Մեր խորհուրդներուն մէջ կին չենք ընդունիր, բայց անոնց առաքելութիւնը մեծարելով յիշատակը միտքերնիս բերել կը սիրենք. այս ձեռնոցները պէտք է տաք այն կնոջ՝ զոր ամենէն աւելի կը յարգէք » :

« Եղբ.՝ իմ, մենք զիրար ճանչելու համար բառեր նշաններ եւ շօշափումներ ունինք: Եւս բառը զոր մեք նուիրաւ կան կը կոչենք (Պ . . .) է, որ Սողոմոնի տաճարին մէջ դըրուած պղնձէ սխնի մը անունն է, եւ կը նշանակէ զօրութիւն » :

« Երբ մէկն այս բառը ձեզ հարցնէ, այսպէս պէտք է պատասխանէք » : « Ինծի թոյլ տրուած չէ զայն արտասանել կամ գրել, միայն կրնամ հեգել ձեզի հետ. տուէք առաջին գիրը, ես ալ երկրորդը տամ ձեզ, եւ այլն » :

« Ենցախօսքն է հիմա վեցամսեայ կրկնակ բառը, որ ամեն վեց ամիս Պաղղոյ Մեծ Երեւ.՝ ից կողմէն կը նորոգուի: Եթեման խօսքն է . . . : Եւս ամեղամ որ կանոնաւոր Օթ.՝ ի մը այցելութեան երթաք՝ պէտք է որ սոյն անցախօսքը տաք » :

« Եւսն այսպէս կը տրուի (նշանը կուտայ) . այս նշանը կոկորդային կըսուի եւ կը յիշեցնէ ժամանակաւ Եւրընծ.՝. Էն պահանջուած այն երգումը թէ կը հաճի որ իր փողը կտրուի՝ քան թէ երգմնազանց ըլլայ » :

« Եւսափումը կը կատարուի ալ ձեռքին բութ մատը փոխադարձաբար դիմացինին ալ ձեռքի ցուցամատին առաջին յօդակապին վրայ տանելով եւ աննշմարելի կերպիւ երեք հարուած տալով, երկուքն արագ եւ մէկը ծանր » :

Մեծ.՝ վերստին եղբայրական համբոյրը կուտայ՝ Եւրըն.՝ ին, եւ Եղբ.՝ Մարզ.՝ ին կը պատուիրէ որ զայն Եղբ.՝ Պ.՝ երուն քովը տանի, որպէս զի ճանչեն զինքը, եւ Օթ.՝ ին մէջ քայլելու եղանակն իրեն սովորեցնեն :

Եւս դործը կատարուելէ ետեւ, Եղբ.՝ Եւ.՝ Պ.՝ կոփիչովն անգամ մը կը զարնէ եւ կըսէ. Մեծ.՝, խօսքերը նշաններն եւ շօշափումները կատարեալ են » :

Մեծ.՝ նոր ընդունուած Եղբօր խօսելով :

Եղբ.՝ իմ, Հիւսիսային Սիւնակին առջեւ շարուած

Եղբ․․․ ներսուն ծայրի տեղը պիտի նստիք։ Չեզ արուած
աստիճանին մէջ ձեր նստելու տեղն այն է։ Քանայեք որ
մեր աշխատութեանց հանապաղ ներկայ գտնուելով եւ
երդմամբ խոստացած Որմնագրական առաքելութիւնները
կատարելով՝ արժանի ըլլաք մեր խորհրդոց մէջ աւելի ա-
ռաջ թափանցել եւ ընդունիլ այն շնորհները, զոր Օթ․․
չղանար երբէք անոնց՝ որ գիտեն ինքզինքնին արժանացնել ։

Մեծ .: Արեք հարուած կուտայ եւ կըսէ .

« Եղբ. ։։ ք Լ. եւ Բ. Գ. ։։ ք, ձեր սեփական Սիւնակ-
ներուն առջեւ չարուած Եղբ. ։։ ներն հրաւիրեցէք որ այ-
տուհետեւ Լ. 2. ։։ տի Լ. տ. ։։ աւ գործաւոր անդամ ճան-
չեն Յարգ. ։։ Օթ. ։։ իսյ Լ. րեւ. ։։ Լ. Եղբ. ։։ Լ. . . . ք,
եւ ինձ ու ձեզ հետ միանան անոր ընծայումը ծափահա-
րելու » :

« Ան իս, Նդր . . . ք իմ, նշանաւ եւ բախմամբ » :

Նուիր .: օգնութեամբ Եղբ .: Աբար .: արին շնորհակալ կրկալ :

Մեծ .: Եղբ .: Արար .: պետ, նոր ընդունուած
Եղբ .: իրեն յառիկացեալ տեղը տարէք » :

Երբ որ հոն հասնին, կրսէ անոր. «Եղբ.՝ նորընծայ, Եղբ.՝ Բաեն.՝ սը ձեր տեսածներուն ու լրածներուն մեկնութիւնը պիտի տայ ձեզ, որոց խորհրդաւոր նշանա- կութիւնը թերեւս 'ի սկզբան չի կրցաք հասկընալ » :

« 1. առ ուշադրութիւն բրէք : այս խորհրդանշանները ճշմարտութիւններ կը ծածկեն , զորս հարկ է գիտնաք , վաւերն զի այն ճշմարտութեանց գիտութենէն պիտի բղխին ամեն յոյսերը , զորս ստանալու կոչուած էք » :

«Իսկայ նախ ետ առնէք ձեր զարդեղէններն ու մետաղեայ նւթերը՝ զորս ձեր վրայէն վերուցին՝ հասկըցնելու համար թէ մեր մէջ մոններու փափաքողը պէտք է մաքուր եւ ամեն կիրքէ ազատ ըլլայ :

«Եղբ. ։։ Երար. ։։ պետ, նոր Եղբ. ։։ օր զարդեղէն,
ներն ու մեաաղներն իրեն գարձուցէք » :

(Բարեգործութեան դանձանտին եւ առաջարկութեանց քսակը կը շրջաբերին) :

Հոս Եղբ. ։. Ետեն ։. սը նոր ընծայեալներուն ուղղած ճառին մէջ՝ Որմնագրութեան պատմութիւնը, խորհրդանշանները, սկզբունքն ու նպատակը համառօտիւ կը ծրագրէ ։

Հ Ր Ա Ն Ա Ն Գ

Մեծ ։. . «Եղբ. ։.», մեզ իրարու հետ միացնող կապը ո՞րն է :

Պատասխան . Ազատ Որմնագրութիւնը :

Հ. Ի՞նչ է ազատ Որմնագրութիւնը :

Պ. Մարդասիրական, փիլիսոփայական եւ յառաջդիմական մարդ մըն է, որուն հիմունքն են Աստուծոյ էութիւնն ու հոգւոյ անմահութիւնը, առարկայներն են բարեգործութիւնը, տիեզերական բարոյականի գիտութեանց եւ արհեստից ուսմունքը, եւ ամեն առաքինութեանց կիրառութիւնը :

Հ. Դուք Որմնագիր էք :

Պ. Եղբ. ։. քս զիս այնպէս կը ճանչեն :

Հ. Ի՞նչ է Որմնագիր մը :

Պ. Ազատ եւ բարի վարքով մարդ մը, հաւասարապէս բարեկամ աղքատին եւ հարուստին, եթէ առաքինի են :

Հ. Ի՞նչ ընելու կուգար Օթ. ։. ը :

Պ. Կիրքերուս յաղթել, կամքս նուաճել, եւ Որմնագրութեան մէջ յառաջդիմել սովորելու :

Հ. Ո՛ր ընդունուեցաք Որմնագիր :

Պ. Ուղիղ եւ կատարեալ Օթ. ։. ի մը մէջ :

Հ. Օթ. ։. մը կատարեալ ըլլալու համար ի՞նչ պէտք է :

Պ. Երեք կը կառավարեն զայն, հինգ կը բուսաւորեն, եօթն ուղիղ եւ կատարեալ կընեն :

Հ. Երեքը որո՞նք են :

Պ. Մեծ ։. եւ երկու Դ. ։. ք :

Հ. Երբէ՞ն ՚ի վեր Որմնագիր էք :

1. Դոյսն ընդունելէս 'ի վեր :
 2. Ինչէ՞ն ճանչեմ որ դուք Որմ . . . էք :
 3. Իմ նշաններէս , խօսքէս եւ շօշափումէս :
 4. Որմնադրաց նշաններն որո՞նք են :
 5. Աղղաչաւի , հարթաչաւի եւ կարակն :
 6. Տուէք ինձ նշանք :
 7. (Նշանք կուտայ :)
 8. Եյս նշանք ի՞նչ կը նշանակէ :
 9. Թէ աւելի կընտրեմ որ պարանոցս կտրուի՝ քան թէ Որմնադրաց դաղտնիքը յայտնեմ :
 10. Շօշափումն հաղորդեցէք Եղբ . . . Ե. Դ . . . ին :
 Ե. Դ . . . ք շօշափումն ընդունելէ ետեւ կըսէ .
 « Շ'իշտ է , Ս'եծ . . . » :
 11. Օրուցեցէք ինձի խօսքը :
 12. Ս'իայն հեգեւ կընամ . ըսէք ինձ առաջին գիրը , երկ , յորդը կըսեմ ձեզ . (կը հեգեն)
 13. Ի՞նչ կը նշանակէ այս բառը :
 14. Օգորութիւն : Սողոմոնի տաճարին Հիւսիսային կողմը դբուած պղնձէ սիւնին անունն է , որուն քով Եշ . . . ք իրենց թոշակը կընդունէին :
 15. Ինչո՞ւ Որմ . . . ք երեք թիւը կը դործածեն իրենց բախմանց , ձայնարկութեան եւ քալելու եղանակին մէջ եւ իրարու համբոյր տուած ատեննին :
 16. Ս' ասն զի երբեակ թիւն աստուածութեան ստորոգելեաց արտայայտութիւննէ , որք են անսահմանութիւն , յաւիտենականութիւն , ամենազօրութիւն . ասկեց զատ եռանկիւնին մէջ ալ կը գտնուի , որ Լէ . հովային խորհրդանշանն է :
 17. Ի՞նչ է ձայնարկութիւնը :
 18. « Հուզէ » :
 19. Ի՞նչ է ընթացքը :
 20. Չախ ոտքէն սկսելով երեք քայլափոխ :
 21. Չեր Օթ . . . ի՞նչ ձեւ ունի :

- Գ. Օւղագհեւական ուղղանկիւն :
 Ի. Ի՞նչ գիրքով է երկայնութիւնը :
 Գ. Երեւելքէն Երեւմուտք :
 Ի. Լայնութիւնը :
 Գ. Հարաւէն Հիւսիս :
 Ի. Բարձրութիւնը :
 Գ. Օգնիթէն Նատիր , այսինքն երկրի մակերեւութէն մինչեւ յանդրութիւն :
 Ի. Եյս տարածութեան չափերն ի՞նչ կը նշանակեն :
 Գ. Թէ Որմնադրութիւնը Տիեզերական է :
 Ի. Ինչո՞ւ ձեր Օթ .՝ ինչ գիրքն Երեւ .՝ էն Երեւմ .՝ քսահմանեալ է :
 Գ. Սա ման զի Որմնադրութիւնը՝ արեւուն առաջին ճառագայթներուն պէս Երեւ .՝ քէն եկած է մեզ ,
 Ի. Օթ .՝ ըսելով ի՞նչ կը հասկընաք :
 Գ. Օթ .՝ կը կոչենք այն գաղտնի տեղը՝ ուր Որմ .՝ Երեւ .՝ ք կապաստանին իրենց աշխատութիւնները ծածկելու համար :
 Ի. Ձեր Օթ .՝ ինչի՞ վրայ կը թնամ է :
 Գ. Երեք մեծ Սիւներու , որք « Իմաստութիւն Ուժ եւ Գեղեցկութիւն » կը կոչուին , եւ որոց խորհրդաւոր ներկայացուցիչներն են Սեծ .՝ եւ երկու Դ .՝ ք :
 Ի. Ինչո՞ւ ինքզինքնիդ Որմնադիր ընել տուիք :
 Գ. Սա ման զի խաւարի մէջ էի եւ լուսոյ փափաքեցայ :
 Ի. Ո՞չ ներկայացուց ձեզ Օթ .՝ ինչ :
 Գ. Բարեկամ մը զոր յետոյ Եղբ .՝ ճանչեցի :
 Ի. Ի՞նչ վիճակի մէջ էիք երբոր ձեզ ներածեցին :
 Գ. Ոչ մերկ , ոչ հագուած , բայց պարկեշտ վիճակի մը մէջ եւ զուրկ ամեն մետաղեայ նիւթերէ ,
 Ի. Ինչո՞ւ այդ վիճակին մէջ :
 Գ. Ոչ մերկ , ոչ հագուած , անմեղութեան վիճակը ներկայացընելու եւ յիշեցընելու համար թէ առաքինութիւնը զարդուց պէտք չունի . զուրկ ամեն մետաղ-

եայ նիւթերէ , վասն զի անոնք չատ անգամ նշանակ
եւ առիթ են մոլութեանց՝ որոցմէ ամեն Որմնադիր
պէտք է խորշի :

Ի. Ի՞նչպէս Օթ .: Կը մուծուեցար :

Պ. Երեք մեծ կոփմամբ :

Ի. Ե.յդ երեք մեծ կոփիւնն ի՞նչ կը նշանակեն :

Պ. Խնդրեցէք եւ տացի ձեզ , հայեցեցէք եւ դաջիք ,
բաղխեցէք եւ բացցի ձեզ :

Ի. Ենիէ ետեւ ի՞նչ պատահեցաւ ձեզ :

Պ. Օ՛հնաղան փորձեր կրելէս վերջը , Ե.յ .: ցա հաւա-
նութեամբ Օթ .: ին Մեծ .: ն զիս Որմ .: քնդուեց :

Ի. Ի՞նչ ըրիք այն ատեն :

Պ. Ուխտին գաղանիքը պահելու խոստմունք տուի եւ
երդմամբ հաստատեցի :

Ի. Ի՞նչ ընդունած ժամանակնիդ ի՞նչ տեսար :

Պ. Երեգակը , Լուսինը եւ Օթ .: ին Վահակալը :

Ի. Ի՞նչ խորհրդաւոր յարաբերութիւն կայ այդ աստ-
ղերուն եւ ձեր Օթ .: ին Վահակալին մէջ :

Պ. Ինչպէս որ արեգակը կը նախագահէ ցերեկին եւ լու-
սինը գիշերին , նոյնպէս եւ Վահակալը կը նախագա-
հէ Օթ .: ին , որպէս զի լուսաւորէ :

Ի. Ձեր Օթ .: ին Վահակալն ո՞ւր կը կենայ :

Պ. Երեւելք :

Ի. Ինչո՞ւ :

Պ. Ինչպէս որ արեգակն Երեւելքէն կը ծագի օրուան
ընթացքը բանալու համար , նոյնպէս Վահակալն ալ
Երեւելք կը կենայ Օթ .: Կը բանալու եւ դորձա-
ւորներն աշխատընելու համար :

Ի. Ո՞ւր կը կենան Պ .: ք :

Պ. Ե. Պ .: ք Հիւսիսային Ալեւակին եւ Բ. ք Հա-
րաւային Ալեւակին առջեւ , որպէս զի Մեծ .: ին
աշխատութեանցն օգնեն , դորձաւորաց աւուրչէքը
վճարեն եւ զանոնք դժուրութեամբ արձկեն :

Ն. Ո՛ւր կը կենան Աշ . . ք :

Պ. Հիւսիսային կողմը որ ամենէն քիչ լուսաւորեալ տեղը կը ներկայացընէ , վասն զի Որմնադրութեան մէջ դեռ կատարեալ վարժուած չեն :

Ն. Որմնադրաց գործն ի՞նչ է :

Պ. Ըստուած պաշտել , իրենց նմաններուն բարիք ընել , նախապաշարմանց դէմ մարտնչիլ , եւ ինքզինքնին աւելի կատարելագործելու աշխատիլ :

Ն. Քանի՞ տարեկան էք :

Պ. Նոքեր :

ՓԱԿՈՒՄՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ն. Որմնադիրք ժամը քանիի՞ն սովոր են իրենց աշխատութիւնները վաւել :

Պ. Կէս գիշերին :

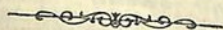
Ն. Ժամը քանի՞ն է :

Պ. Կէս գիշեր է :

Մեծ . . . « Որովհետեւ կէս գիշեր է , եւ այն ժամուն Ուրմ . . ք սովոր են իրենց աշխատութիւնները դոցել , Ա . եւ Բ . Դ . . . Նոք . . ք , հրաւիրեցէք երկու սիւնակաց եղբայրները որ օգնեն ինձ կանոն . . Ս . . Օթ . . իս Աշ . . ի աստիճանին գործերը սովորական խորհրդներով դոցելու :

Դ . . ք ազդարարութիւնը կրկնելէ ետեւ , Մեծ . . կողիչովն երեք անգամ կը բաղխէ . Դ . . ք կը կրկնեն . ամեն Նշ . . քը ոտքի վրայ կեննեն , կարգի կը կենան , եւ Մեծ . . կրտէ . « Առ իս , Նոք . . ք իմ : Ամենն ալ Աշ . . ի նշանը կրնեն , եւ աշխատութիւնները նոյն աստիճանին բախմամբն ու ձայնարկութեամբ կը վերջանան :

Մեծ . . կը յաւելու . « Աշխատութիւնները դոցուեցան . երթանք խաղաղութեամբ , Նոք . . ք իմ , եւ երդնունք լռութիւն պահելու :

ՍԿՈՎՏԵԱՆ ԾԷՍ

Արարողութիւնն ու հրահանգը գաղղիական ծխին պէս
են՝ բաց ՚ի հետեւեալ տարրերութիւններէն :

Ա. Դ. Եղբ. ք. Հիւսիսային սիւնակին առջեւ ,
եւ Բ. Դ. Եղբ. ք. Հարաւայինին առջեւ կը նստին :

Բաղխումք երեք միօրինակ հարուած է :

Չայնարկութիւնը Հուղէ է :

Նուիրական բառն է Պ. փոխանակ Ժ. Ի :

Քայլը ձախ ոտքէն կ'սկսի :

(2)

2

Տ Ե Տ Ր

ՍԱՏԱՐԻ ԱՍՏԻՃԱՆԻՆ

(0)

၇၈၄၈

၂၄၆၈၄၃၀၀၀ ၄၇၈၃၀၀

ՆԵՒՆԳԻՏԵԼԻՔ

Ընդհանուր կանոնաց 259 յօդուածին պատուիրած
պայմանները կատարող Աշկերտ մը՝ Սատարի աստիճան
ստանալու համար պէտք է գրով խնդրէ Օթ .: Էն , այն
գիրն ստորագրէ եւ առաջարկութեանց պարկին մէջ ձգէ :

Այս արարողութիւնը պէտք է որ նախընթաց նիստե-
րէն մէկուն մէջ կատարուած ըլլայ միշտ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ

Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ
Հայաստանի կանոնադրության համաձայնությամբ

ՆԱԽԱԴԱՐԱՆ

Մեծ .: նուիրեալը երկու Սիւն .: ըուն մէջ տեղը կը
կեցընէ , որպէս զի Մ. աստիճանին կըթուլթեան վրայ քըն
նուլթիւն մ'անցունէ 'ի ներկայութեան Մշակերտաց :

Յետոյ նուիրեալը տաճարէն դուրս հանել կուտայ :

Մեծ .: Օթ .: ին դիտողութիւնները խնդրելէ ե
տեւ՝ դաղտնի քուէարկութեամբ եւ քուէից բացարձակ
առաւելութեամբ որոշել կուտայ թէ նուիրակն ընդուն
ուելու արժանի' է : Ստիպողական պարագաներու մէջ 259
յօդուածին համեմատ պէտք է վարուի :

Այս օրինական պայմանները կատարուելէ ետեւ , նուիր
եալը պատրաստութեան սենեակը կը տարուի եւ հոն կը կե
նայ մինչեւ որ երթան զինքը բերեն :

Յետոյ Մեծ .: կը ծանուցանէ թէ Օթ .: ին նիստը
Սատարի աստիճանաւ պիտի կատարուի , եւ կը հրաւիրէ
Նղբ .: Դ .: երը որ Աշ .: Նղբ .: ները տաճարէն դուրս
հանեն :

Այս միջոցին տաճարը Սատարի Օթ .: կի ձեւով
պէտք է զարդարուի :

ԶԱՐԴ ՕԹ .: ԿԻՆ

ՕԹ .: կը Մշ .: ի Մտ .: նին պէս կը զարդարուի , հետեւեալ տարբերութեամբք :

Խորհրդաւոր տախտակը տաճարին մէջ տեղը կը դրուի :

Մտ տախտակը պէտք է ներկայացնէ .

1°. Տաճարին սանդուղին եօթն աստիճանները եւ անոր սրահին միւսիմնաւոր սալայատակը :

2°. Նբեւա սիւնները՝ Պ. եւ Ժ. խոյակներուն բարձրութեամբ եւ երկու սիւններուն մէջ տեղը բաց կարկին մը՝ երկու ծայրերն 'ի վեր :

3°. Ժ. սիւնին ձախ կողմը կը դրուի անտաշ վէմը , կովիւնը , մկրատը , աղցանն ու կանոնը . Պ. սիւնին ալ կողմը կը դրուի խորանարդ բրդաձեւ վէմը , եւ այս երկու սեանց բուններուն մէջ տաճարին դուռը :

4°. Ժ. սիւնին խոյակէն վեր ուղղորդը , իսկ Պ. սիւնէն վեր հարթաչափը :

5°. Տախտակին վերի կողման մէջ տեղը պէտք է նկարուած ըլլայ ուղղաչափ մը , ալ կողմը արեւը , ձախ կողմը լուսինը , եւ լուսինն վրայ դժագրութեան տախտակը :

6°. Ս երի մասին մակարդակը աստեղազարդ երկինք մը պէտք է ներկայացնէ եւ բոլորը մէկէն աստեղադրծ վերջաւորներով շրջապատեալ պէտք է ըլլայ :

7°. Նրեք ալ պատուհան պէտք է նկարուի . առաջինը Նրեւ .: լից կողմը , երկրորդը Նրեւ .: ակց , երրորդը չարաւի կողմը .

8°. Բոցափայլ աստղը , որուն մէջ տեղը G մը կայ :

Չարաւային սիւնն այն կերպով պէտք է լուսաւորեալ ըլլայ , որ թափանցիկ G մը տեսնուի . նոյնպէս բոցափայլ աստղն ՕԹ .: կին ձեղունին վրայ պէտք է տեսնուի աստեղազարդ երկնից մէջ՝ եթէ կարելի է . ապա թէ ոչ Նրեւ .: լից ամպհովանոյն ներքեւ :

ՍԿՋԲՆԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Մեծ . : . հարուած մը կը բաղխէ զոր Պ . : . ք կը կրկնեն եւ կըսէ . « Եղբ . : . ք , տաք ելէք եւ 'ի կարգ » :

« Ե . եւ Բ . Պ . : . Եղբ . : . ք , ստուգեցէք թէ ձեր սիւնակաց առջեւ գտնուող բոլոր Եղբ . : . ք Ս . : . ը են » :

Պ . : . ք սիւնակաց առջեւ պտըտելով աչքէ կանցունեն , եւ իւրաքանչիւր Եղբ . : . ք կը հարցընեն Ս . : . ը Լսա . : . նին բառերը նշաններն ու Շ . : . քը :

Պ . : . ք իրենց քննութիւնը կատարելէ ետեւ՝ տեղերնին կը դառնան եւ իրենց պաշտօնին համարը կուտան Մեծ . : . ին :

Մեծ . : . « Նմանապէս Երեւ . : . լ ք գտնուող Եղբ . : . ք :

Յետոյ Մեծ . : . փոխոխակի հետեւեալ հինգ հարցումները կընէ Պ . : . ըուն :

1. Եղբ Ե . Պ . : . , դու Ս . : . ը ես :

Պ . Ե . յո :

2. Ինչու համար ինքզինքդ Ս . : . ը ընդունել տուիր :

Պ . Ե . դիրը ճանչելու համար :

3. Քանի՞ տարեկան ես :

Պ . Ե . ինգ տարեկան :

4. Ս . : . ըք ժամը քանի՞ն գործի կըսկսին :

Պ . Ե . կէս օրին :

5. Ժամը քանի՞ն է :

Պ . Ե . կէս օր է :

Մեծ . : . « Որովհետեւ կէս օր է եւ այն ժամուն Ս . : . ըք սովոր են իրենց Աշխ . : . ըք սկսիլ , Ե . եւ Բ . Պ . : . Եղբ . : . ք , ձեր սիւնակաց առջեւ շարուած Եղբ . : . քը հրաւիրեցէք

որ ձեզի եւ ինձի հետ միանալով Ս. ի աշխատութիւն-
ներն սկսին :

Նշք. ի. ի. ք. կը կրկնեն սոյն ծանուցումը :

Մեծ. ի. կոիւնչովը սեղանին վրայ հինգ հարուած կու-
տայ, երկուքն արագ եւ երեքը ծանր. ի. ք. կը կրկնեն .
յետոյ Մեծ. ի. կըսէ .

« Առ իս, Նշք. ի. ք. իմ, դէմքերնիդ Արեւ. ի. ք. դար-
ձունելով » :

Ամենքը մէկէն նշանը կուտան, յետոյ հինգ բախմամբ
կը ծափահարեն :

Մեծ. ի. կըսէ . « Ս. ի աշխատութիւններն սկսան » :

Բոլոր Նշք. ի. ք. իրենց սեփական տեղերը կը նստին :

Ս. ի աշխատութիւններն այսպէս սկսելէ ետեւ,
Մեծ. ի. խօսքը Նշք. ի. Քարտուղարին կուտայ, որպէս
զի վերջին աշխատութեանց ատենադրութիւնը կարգայ,
որ Ա. աստիճանին ձեւովը վիճաբանութեան կը դրուի ու
կընդունուի :

Վերջը Մեծ. ի. կը ծանուցանէ թէ Նշք. ի. Ն. . .
Ա. ի. ան արժանի դատուեցաւ Ս. ի Աստ. ի. ընդու-
նելու, եւ կը հարցնէ թէ Նշք. ի. ք. մէջ այս մասին գի-
տողութիւն ունեցող կայ : Եթէ առարկութիւն կամ գի-
տողութիւն մ'ընող չկայ, քուէտուիք նորէն պըտըտընել
կուտայ. եւ եթէ քուէից բացարձակ առաւելութիւն ըն-
դունուի, Մեծ. ի. կըսէ .

« Նշք. ի. Մարդ. ի. դնա գտիր եւ սովորական կեր-
պով ներս բեր այն Ա. ի. տը՝ որ թոշակի առաւելութիւն
կը խնդրէ :

ԸՆԴՈՒՆԵԼ ՈՒԹԻՒՆ

“Նուիրեալը պատրաստուած, այսինքն Աշ. ի պէս հաղուած, տաճարին դուռը կը բերուի, զոր Աշ. ի պէս կը բաղխէ :

Եղբ. :. Դռն. :. Բ. Դ. :. ին իմաց կուտայ. ան ալ Ը. Դ. :. ին կըսէ. “Եղբ. :. Ը. Դ. :., տաճարին դուռն Աշ. ի պէս կը բաղխեն” :

Այս ծանուցումը Սեծ. :. ին կը հաղորդուի, որ կըսէ. “Նայել տուէր ո՞վ է բաղխողը” :

Սոյն հրամանը Ը. եւ Բ. Դ. :. լուռ միջոցաւ Եղբ. :. Դռն. :. ին կը հասնի :

Եղբ. :. Դռն. :. դուռը կը բանայ եւ կը հարցնէ թէ ո՞վ է բաղխողը :

Եղբ. :. Սարգ. :. կը պատասխանէ. “Աշ. :. մընէ որ Ս. :. ը ընդունուիլ կը խնդրէ” :

Եղբ. :. Դռն. :. դուռը կը դոցէ եւ այս պատասխանը Սեծ. :. ին կը հասցընէ, որ կըսէ. “Հարցուցէր իրեն թէ իր ժամանակը լրացուցած է եւ թէ իր վարպետն իրմէ դո՞չ է. ստուգեցէր թէ Աշ. :. ի խօսքերը, նշաններն եւ Հ. շ. :. քը ունի” :

Երբոր դրապէս պատասխան տրուի, Սեծ. :. կըսէ. “Նուիրեալը ներս մտցուցէր” :

Այն ատեն Եղբ. :. Սարգ. :. զայն նորէն տաճարին դուռը կը տանի, ուր Աշ. :. ի պէս կը բաղխէ :

Եղբ. :. Դռն. :. կը ծանուցանէ զայն Բ. Դ. :. ին որ կըսէ. “Եղբ. :. Ը. Դ. :., տաճարին դուռն Աշ. :. ի պէս կը բաղխեն” :

Եղբ. :. Ը. Դ. :. ծանուցումը կը կրկնէ Սեծ. :. ին, եւ Սեծ. :. ալ կըսէ. “Եղբ. :. Ը. Դ. :., նայեցէր թէ ո՞վ է որ այդ կերպով դուռը կը բաղխէ” :

Այս հարցմունքը նուիրապետական կարգաւ մինչեւ

Եղբ .: Դռն .: ին դպէ ետեւ, Եղբ .: Դռն .: կըսէ .
 « Եղբ .: Ի .: Դ .: Եւ .: մինէ որ Ս .: ր ընդունուիլ
 կը խնդրէ » .

Օանուցումը Մեծ .: ին հասնելով՝ ան ալ կըսէ .

« Հարցուցէք իրեն անունը մականունը եւ տարիքը » :

Պատասխան . « Եղբ .: Ե .: Եւ .: Ե .: Ե , երեք տա-
 րեկան , որ Ս .: ր ընդունուիլ կը խնդրէ » :

Մեծ .: . « Եւ .: ի խօսքերը , նշանը եւ Շ .: Ե .: քը
 ձեզ տալէն ետեւ՝ տաճարէն ներս ընդունեցէք » :

Եղբ .: Մարդ .: նշանները խօսքը եւ Շ .: Ե .: քը
 ընդունելէն ետեւ , նուիրեալին հետ տաճարը կը մտնէ
 Եւ .: ի քայլերով , եւ անոր հետ երկու սիւններուն մէջ
 տեղը կը կենայ :

Մեծ .: . « Եղբ .: իմ , դուք Ս .: ր ըլլալ կուզէք .
 Եղբ աստիճանին վրայ դադախար մ'ունի՛ք » :

Պատասխան . . .

Մեծ .: . « Եւ քերիդ ՚ի լոյս բացուելէն ՚ի վեր՝ աշ-
 խատութեան դողնոց կապեցիք , դործաւորի անուն կրելու
 հաճեցաք , կառավարիչ իշխանութեան խորհրդանիշն եղող
 կոփիչին ձայնովը աշխատեցաք , վերջապէս հասկըցաք որ ա-
 մենէն մեծ բաներն ամենէն խոնարհ անունները կը կրէին :
 Եյս դողնոցները , այս կոփիչները , այս քարերը , այս դոր-
 ծիքները , այս տախտակը , նոյն խիկ այս շրջափակ տեղը աշ-
 խատութեան պատկերն են » :

« Աստի ուշադիր եղիք , Եղբ .: իմ , դադախեաց վարա-
 քորը պիտի վերնայ . Որմ .: թեան տաճարը պիտի լուսա-
 ւորուի . եւ դուք նոր խորհրդանիշեր պիտի տեսնէք : (Եւ ա-
 կերաւ կը նստեցնեն)

« Եւ .: ի Եստ .: ին ընդունուած ատենիդ՝ ջանա-
 ցինք ապացուցանել ձեզ , որ մինչեւ մէկ կէտ մը կատարե-
 լութեան հասնելու համար աշխատութիւն եւ յարատեւու-
 թիւն պէտք էր : Ս .: րի փորձերնուդ մէջ ալ պիտի ջա-
 նանք հասկըցնել ձեզ թէ ո՛րչափ ձեր աշխատութեամբ

յառաջ երթաք, այնչափ աւելի շահաւէտ դիւտեր պիտի ընէք, եւ այնչափ ալ աւելի մարդկային ծանօթութեանց հորիզոնը պիտի ընդարձակի ձեր առջեւ :

« Ս . . . ըի Մատ . . . ին փորձերուն խօսքն ըրի ձեզ : Արդարեւ պէտք է կրէք այն փորձերը, որք ձեր առաջին Մտիծանի փորձերէն նուազ ահարկու են, բայց ա՜նոնցմէ պակաս խորհրդաւոր եւ նշանակաւոր չեն : () Թ . . . իս միջովայրը տախտակ մը կը տեսնէք որ զանազան նշանակներ կը պարունակէ, կաղաչեմ որ ուշադրութեամբ զննէք : Այս տախտակին բոլորակը հինգ ուղեւորութիւն պիտի ընէք, ինչպէս որ Ա . . . ի Մատ . . . ին մէջ երեք ուղեւորութիւն ըրիք :

« Այս ուղեւորութիւնները՝ այս փորձերը՝ պիտի սովորեցնեն ձեզ թէ ի՞նչպէս մարդ մը ամենէն նիւթական եւ նուաստ աշխատութիւններէ իմացականութեան ամենէն բարձր աշխատութեանց կանցնի : Ասոնք ձեզ առաւել եւս պիտի համոզեն թէ մեր պարտքն է՝ իրբեւ Աղատ Արմադիր՝ աշխատութեան պաշտօնը ճանչել կատարել եւ տարածել :

« Սուղէ՛ք այս առաքելութեան զգուարութիւններուն մասնակից ըլլալ եւ անոր պահանջած պարտքերը կատարելու խօսք տալ » :

Պ. Այո՛ :

ՍԵԾ . . . « Եղբ . . . Սարգ . . . , առաջին ուղեւորութիւնը կատարել տուէք նուիրելոյն » :

ԱՌԱՋԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

« Նուիրելոյն ձեռքը կոփիչ մը եւ մկրատ մը տալով՝ առաջին ուղեւորութիւնը կատարել կուտան Հարաւէն սկըսելով :

ՍԵԾ . . . « Ա . . . , այս ուղեւորութիւնն ի՞նչ դաշտաւոր արթնցուց ձեր մտքին մէջ » :

Պ . . .

Մեծ . . . « Եղբ . . . իմ, այս առաջին ուղեւորութիւնը Ս . . . բի մը աշխատութեան առաջին տարին կը նշանակէ . ձեր ձեռքը կօխիչ մը եւ միւրաւ մը տուին , որովհետեւ նիւթականապէս այս գործիքները կը գործածուին՝ կոշտ քարը տաշելու , անոր խորտուբորտ կողմերը հարթելու եւ քաշուած գիծերուն համեմատ գործածութեան նպատակին յարմար ձեւն անոր տալու համար :

» Բարոյապէս կը նշանակէ թէ իր կերքերէն շրջապատ եալ մարդ մը կրնայ զանոնք վրայէն մերկանալ , ինչպէս որ քարն իր խորտուբորտ անհարթութիւնը կը մերկանայ , կը յղկուի , եւ այնպէս կրնայ Որմ . . . թեան կառուցած բարոյական շէնքին մէջ մոնելու արժանի ըլլալ :

« Եղբ . . . Սարգ . . . , երկրորդ ուղեւորութիւնը կատարել տուէր նուիրելոյն » :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ ուղեւորութեան միջոցին նուիրեալն իր ձախ ձեռքը կանոն մը եւ կարկին մը կը բռնէ .

Երբոր Եղբ . . . Սարգ . . . ուղեւորութեան լրացած ըլլալը ծանուցանէ ,

Մեծ . . . կրտէ . « Եղբ . . . իմ, այս ուղեւորութիւնը , կամ լաւ եւս զրուցենք՝ Ս . . . բի մը աշխատութեան այս երկրորդ տարին՝ գործնական Որմ . . . թեան տարերքը կը սովորեցնէ իրեն , այսինքն կոկուած ու յղկուած նիւթերու վրայ կարելի եղած ճշգրտութեամբ գիծեր քաշել :

» Եյս նոր կրթութեանց համար կանոնն ու կարկինն անհրաժեշտ գործիքներ են :

» Բարոյական մտքը կը նշանակէ թէ պէտք է բնաւ բան մը ընէք առանց բարին չարէն որոշելու :

» Եյդ կանոնը կը ցուցնէ թէ ձեր գործերը միշտ բարոյականի վստօ սկզբանց վրայ պէտք է չափէք եւ ուղղէք :

« Կարկինը կը սովորեցնէ ձեզ թէ ձեր դործերը միշտ արդարութեան համեմատ պէտք է կանոնաւորէք :

« Այս երկու նշանները դարձեալ կը սովորեցնեն ձեզ որ ձեր կենաց ընթացքին մէջ, որուն օրինակն է այդ ուղեւորութիւնը, այսինքն մեր ուխտին մէջ ձեր մտած օրէն մինչեւ ձեր մահը՝ պէտք է միշտ առաջնորդ ունենաք ձեզ Որմ . . . կան Լուս . . . յն երկու ջահերը . « Դամաստութիւն եւ Նշմարտութիւն » : (Պահ մը լուսութիւն) .

« Եղբ . . . Մարզ . . . երրորդ ուղեւորութիւնը կատարել տուէք » :

ԵՐՐՈՐԴ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Սեփ . . . « Եղբ . . . իմ, այս երրորդ ուղեւորութիւնը կը նշանակէ Ս . . . ըի մը երրորդ տարւոյն Աշխ . . . ները : Կանոնը ձեռու ընդդէմ պահեցիք, որովհետեւ անոր դործածութիւնը ենթադրել կուտայ թէ բաւական ծանօթութիւն ունիք այն տեղերը որոշելու, որոց համար շինուած անիւթերը սահմանուած են : (Լծակ մը կը արուի նուիրելոյն ձեռքը) :

« Այդ լծակը որ ձեր ձեռքը տուին, կը նշանակէ այն զօրութիւնը՝ որ տկարութեան յօգնութիւն կը հասնի : Այս դործիքին համար էր որ Արքիմիդէս կըսէր . « Տուէք ինձի կրթնելու տեղ մը, եւ աշխարհս վեր վերցընեմ » :

« Իսկ բարոյական մտօք կը նշանակէ այն ուժը՝ որ ամեն անմաքուր բռնական եւ անիրաւ դործերու կընդդիմանայ » :

Եղբ . . . Մարզ . . . չորրորդ ուղեւորութիւնը կատարել տուէք :

ՉՈՐՐՈՐԴ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Աշ . . . տը կանոնը ձեռքը կը պահէ, եւ լծակին տեղ հարթաչափ մը կուտան իրեն :

Մեծ .°. « Եղբ .°. իմ, ձեր ձեռքը տրուած այդ երկու գործիքներն իսկական կարեւորութիւն մ'ունին :

« Աստուծոյ կը ծառայէ քարերուն ձեռք հասկընալու . հարթաչափն ալ անոնց մակերեւոյթն ուղղելու :

« Որմ .°. թիւնը, Եղբ .°. իմ, իր կատարելագործութեան ջանից մէջ յարատեւող է . իր իմաստուն նախատեսութեամբ ամեն միջոց խորհած է աշխարհիս վտանգները ցոյց տալու համար . բայց գիտութիւնը ոչինչ է՝ եթէ խրդճ մտանքն իրեն ընկեր չունենայ :

« Կրթեցէք ձեր Եղբ .°. ներն օգտակար դասերով . առաջնորդ եղիք անոնց առաքինութեան շաւղին մէջ . եւ ձեր բարի օրինակներովն անոնց խրատ եղիք :

« Այս նոր պարտականութիւնները ձեզ ցուցնելու համար, այս անգամ կանոնին հետ՝ որ ուղղութեան նշանակ է եւ զոր արդէն ստացած էք՝ աւելցուցինք հարթաչափն ալ, որ ճշգրտութեան եւ գրեթէ անսխալութեան նշանակն է :

« Եղբ .°. Մարդ .°, հինգերորդ եւ վերջին ուղեւորութիւնը կատարել տուէք » :

ՀԱՆԴԵՐՈՐԴ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

« Առերեւոյն այս վերջին ուղեւորութիւնն ազատ վիճակի մէջ կը կատարէ՝ առանց ձեռքը գործիքներ ունենալու . երբոր լմենայ եւ Եղբ .°. Մարդ .°, ին միջոցաւ ծանուցուի :

Մեծ .°. կըսէ . « Այս ուղեւորութիւնը Ս .°. բութեան հինգերորդ տարին կը նշանակէ : Ս .°. ըր՝ իր արհեստին գործածութեանը բաւական հմտացած ըլլալով, պէտք է որ այս տարին ալ տեսականը սովորելու գործածէ : Ասոր համար է որ այս ուղեւորութիւնն ազատ ձեռք կատարելիք :

« Այսուհետեւ մտաւորական աշխատութեան պէտք է պարապիք :

« Եյս ուղեւորութիւնը կը ծանուցանէ ձեզ նաեւ թէ այն ամեն կապերը՝ որ ձեզ կրնային նախապաշարմանց եւ մուրթութեանց կապել՝ խորտակուած են :

« Ա՛յ երջապէս այս ուղեւորութեանց բովանդակութիւնը կը սովորեցնէ թէ Ս.՝. ըը պէտք է որ Տիեզ.՝. ց Ս.՝. Պարտ.՝. ին տաճար մը կառուցանէ , որուն թէ՛ նիւթը եւ թէ՛ արհեստաւորը ինքն է : Խորհրդաւոր դործիները՝ շինուածանիւթոց թերութիւններն անհետացնելու պէտք է ծառայած ըլլան , յետոյ անոնց աւելի կանոնաւոր ձեւեր եւ չափակցեալ կարգադրութիւն մը տալու , որպէս զի շէնքը կարելի եղածին չափ կատարելութեան մօտենայ :

« Փառասիրական մրցումներէ հեռի կեցէք . պարկեշտ մարդու մը պէտք եղած առաքինութեանց մէջ ինք զինքնիդ կատարելագործեցէք . այսպէս կրնաք կատարել այն պաշտօնը՝ որ մեր մէջ ընդունեցիք , եւ այսպէս կըրնաք ասպագային համար պատրաստել այն սրտի անդորութիւնը՝ որ անստգիւտ խղճմանքէ մը կը ծագի :

« Եղբ.՝. Սարգ.՝. , նուիրեալը տաճարին հինգ առաջին խորհրդաւոր աստիճաններէն վեր հանել տուէք , որպէս զի տեսնէ բոցափայլ աստղն ու անոր կեդրոնը զարդարող Գդերը » :

Երբոր Ե.՝. հինգերորդ աստիճանը հասնի , Սեծ.՝. կըսէ . « Եղբ.՝. իմ , նկատէ՛ այդ խորհրդաւոր աստղը . այդ աստղը կը նշանակէ հանճարը՝ որ մեծամեծ բաներու կը բարձրացնէ հողին , աւելի մեծ իրաւամբ կը նշանակէ նաեւ այն սուրբ կրակը , այն աստուածային լուսոյն մասը՝ որով Ս.՝. Պարտ.՝. ն Տիեզ.՝. ց մեր հողիները ստեղծեց , եւ որուն ճառագայթներովը կրնանք որոշել ճանշնալ եւ գործադրել ճշմարտութիւնն ու արդարութիւնը : Արդրոնը տեսնուած Գ՛իբը՛՛՛ Վազդիերէն Նշնդոց (ժէնէռասիօն) բառին սկզբնատառն է , որուն երկու սահմաններն են « Լստուած եւ Լրարջութիւն » . հետեւաբար երեք մեծ բաներ ալ կը նշանակէ . « Լշխատութիւն , Վիտութիւն , Լմաստութիւն » :

“ Եւ իրեալը սեղանին մօտեցուցէր Ս.՝ ըի քայլերով , բայց նախ լճ.՝ ի քայլեր առնել տուէր , որպէս զի գայ եւ երգում ընէ ” :

“ Ոտք ելէր , եւ ՚ի կարգ , Եղբ .՝ . ք խմ ” :

ԵՐԳՈՒՄՆ

“ Ես լ . . .

“ Կերդնում եւ կը խոստանամ ՚ի հաստատութիւն առաջին երգմանս՝ որ ինծի աւանդուած դաղտնէքները հաւատարմութեամբ պահեմ , եւ զանոնք ոչ լճ.՝ ի մը հաղորդեմ , եւ ոչ ո եւ իցէ մէկու մը՝ ինչ կերպով ալ ըլլայ ” :

“ Եթէ երդմնազանցութիւն ընեմ , իմ առաջին ուխտադրութեանս մէջ սահմանուած պատիժները կրելու յանձնառու եմ ” :

Յետոյ Մեծ .՝ . սուրբ անոր ճակտին վրայ դնելով կըսէ .

“ Ի փառս Մ.՝ . ի Ճ.՝ . ին Տ.՝ . ց , յԼ.՝ . ն եւ ընդ Հով .՝ . Մ.՝ . ծի Երեւ .՝ . լից Պ.՝ . զից , եւ ինձ տրուած իշխանութեանց զօրութեամբ կընդունիմ եւ կը հաստատեմ զձեզ Ս.՝ . ը Որմ .՝ . ” :

Սուրբն վրայ հինգ անգամ կոփելով կը զարնէ , եւ սեղանէն իջնելով եղբայրական համայնքը կուտայ նուիրելոյն , եւ յետոյ կըսէ .

“ Ես Եստ .՝ . նիս մէջ ալ առաջինին պէս խօսքեր , նշաններ , շօշափում եւ բաղխում ունինք ” :

ԿԱՐԳ

“ Ե՛լ ձեռքը սրտին վրայ դնել՝ մատերը տարածելով , եւ բռնի մատն ուղղաչափի պէս վեր վերցընել ,

ՆՇԱՆ

“ Ի կարգի ըլլալով , ձեռքը հորիզոնական դիրքով ետ քաշել եւ ուղղահայեաց կերպով վար ձգել ” :

ՇՕՇԱՓՈՒՄ

« Երեք հարուած ցուցամատին եւ երկուք ալ միջա-
մատին վրայ » :

ԲԱՂԽՈՒՄ

« Բաղխումը հինգ հարուած է , առաջին երկուքը ա-
րագ , եւ վերջի երեքը ծանր , իրարմէ հաւասար ընդհա-
տուծեամբ » :

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ԽՕՍԲ

« Ժ . . . որ Ա . . . ի նուիրական խօսքին պէս կը հեգի » :

ՍԵԺ . . . « Աղբ . . . իմ , գացէք առաջին եւ երկրորդ
Պ . . . բուն ինքզինքնիդ ճանչցուցէք » :

Այս ըլլալէն ետեւ , ՍԵԺ . . . կըսէ . « Աղբ . . . ք Ա .
եւ Բ . Պ . . . ք , ձեր սիւներուն առջեւ շարուած Աղ-
բայրներն հրաւիրեցէք որ Ա . . . Աղբ . . . ն այսուհետեւ Ս . . . բ
ճանչնան այս Յ . . . Օթ . . . իս , սիրեն զինքն այն ամեն բարե-
կամութեամբ՝ զոր պարտական ենք ցուցնել մեր Աղբ . . . ց ,
եւ երբակի բաղխամբ անոր բարձրացումը ծափահարեն ,

Աստ . . . ին համեմատ կը ծափահարեն : Նուիր . . . կը
կը պատասխանէ : ՍԵԺ . . . ծափահարութիւնը փոխարինել
կուտայ եւ կըսէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ

1. Պօլ Ս . . . բն :

2. Այս :

3. Ինչոր համար Ս . . . բ ըլլալ ուղեցիր :

4. Ե գիրը ճանչնալու համար :

5. Ի՞նչ կը յիշեցնէ այդ գիրը :

6. Եր յիշեցնէ « Աստուած , Օհուռնդ , Երկրաշափու-
թիւն » , որոց Պաղղիներէն փակագիրն է :

7. Ի՞նչպէս այդ գաղափարները կը յիշեցնէ :

4. Ս ան զի հին ժամանակը «Լիսո» բառը կը նշա-
 նակէր «Լրարիչ եւ Լրարած» եւ Լըրկրաչափութիւնը
 գիտութեանց գիտութիւնն է՝ որուն միջոցաւ նիւթին
 տարածութիւնը կրնանք հասկնալ, ինչպէս նաեւ ա-
 նոր ապացուցութեանց միջոցաւ մտքերնիս մինչեւ առ-
 Լստուած կրնանք բարձրացնել :
 1. Ի՞նչպէս Ս . . . ր ընդունուեցար :
 4. 4. . սիւնէն Ժ . . . սիւնը անցնելով, եւ տաճարին
 եօթն աստիճաններէն վեր ելնելով :
 1. Ո՞ր դռնէն անցնելով այդ աստիճաններէն վեր ելար :
 1. Ըրեւմտից դռնէն :
 1. Կերս մանելուդ արդեւք եղա՞ն :
 4. Լ.յո՛ւ, Լ.դր . . . Գ.ռն . . . նշան մը շօշափուա՞մք եւ
 խօսք մը պահանջեց :
 1. Տաճարը մտած ժամանակդ ի՞նչ տեսար :
 1. Երկու մեծ սիւներ :
 1. Ի՞նչ նիւթէ էին սիւները :
 1. Պղնձէ :
 1. Ի՞նչ էր բարձրութիւննին :
 1. Տասնեւութ կանգուն :
 1. Ըրջապատը :
 1. Չորս կանգուն :
 1. Թանձրութիւնը :
 1. Չորս մատնաչափ :
 1. Ուրեմն սնամէջ էին :
 1. Լ.յո՛ւ, Ս.եծ . . . :
 1. Ինչո՞ւ համար :
 1. Գործիքները եւ Լ.2 . . . ց ու Ս . . . րաց վճարուե-
 լիք թոշակներուն գանձն անոնց մէջ պահելու համար :
 1. Ս . . . րք իրենց թոշակն ի՞նչպէս կընդունին :
 1. Նշանաւ մը խօսքով մը եւ շօշափմամբ :
 1. Ս . . . րաց նշանները խօսքերն ու շօշափմունքը նոյն
 եւ նմա՞ն են Լ.2 . . . ց :

- Գ. Ոչ, Մեծ . . . բողբոջին տարբեր են :
 Ն. Ս . . . ըի նշանն ըրէ :
 Գ. (Սընէ) :
 Ն. Ի՞նչ է անցախօսքը :
 Գ. Հիպ . . .
 Ն. Նուիրական բառը կամ խօսքը տուր ինձ :
 Գ. Տուէք ինձ առաջին գիրը , ես ալ երկրորդը տամ ձեզ :
 Ն. Հօշափումը եղբ . . . Մարդ . . . ին հաղորդէ :
 (Սուտայ) :
 Եղբ . . . Մարդ . . . կրտէ . « Շիշդ է մեծ . . . » :
 Ն. Չե՛ր Օթ . . . ին մէջ զարդեր ունի՞ք :
 Գ. Այո՛ , Մեծ . . .
 Ն. Քանի՞ հատ :
 Գ. Երեք հատ :
 Ն. Որո՞նք են :
 Գ. Միւսիծնեայ սալայատակը , Բոցափայլ աստղը , եւ
 Մսղնենկար վերջաւորը :
 Ն. Ի՞նչ բանի կը գործածուին :
 Գ. Միւսիծնեայ սալայատակը մեծ դրան սեամը կը զար-
 դարէ . Բոցափայլ աստղը մէջ տեղը կը շողշողայ
 Օթ . . . ը լուսաւորելու համար , եւ Մսղնենկար վեր-
 ջաւորն ալ եզերքները կը պատէ ու կը զարդարէ :
 Ն. Այդ երեք զարդերուն բարոյական մեկնութիւնը
 տուր ինձ :
 Գ. Միւսիծնեայ սալայատակը Որմնադրաց մէջ տիրող
 սերտ միութեան օրինակն է . Բոցափայլ աստղը
 Որմ . . . թեան աշխարհիս վրայ ծաւալելիք լոյսը կը
 ներկայացնէ . եւ Մսղնենկար վերջաւորն ալ աշխարհիս
 ամեն կողմը գտնուած Որմնադիրներն իրարու միա-
 ցընող շղթայն կը նշանակէ :
 Ն. Չե՛ր Օթ . . . կին մէջ դահարեղէններ ունի՞ք :
 Գ. Այո՛ , Մեծ . . .
 Ն. Քանի՞ հատ :

Պ. Սկեց հատ, այսինքն՝ երեք շարժուն եւ երեք անշարժ :

Գ. Շարժուն գոհարեղէնները որո՞նք են :

Պ. Ուղղաչափը, հարթաչափը, կապարաւոր թեւը :

Դ. Մի գոհարներն ի՞նչ գործածութիւն ունին :

Պ. Ուղղաչափը նիւթոց անկիւններն ուղղելու կը ծառայէ, հարթաչափը շէնքին քարերը հորիզոնական գիրքով դնելու, կապարաւոր թեւն ալ շէնքերն իրենց հիման վրայ շիտակ վեր բարձրացնելու :

Ե. Մի նշանակներուն բարոյական իմաստն ի՞նչ է :

Պ. Ուղղաչափը կը նշանակէ թէ մեր ամէն գործերը պէտք է արդարութեան վրայ կանոնաւորեալ ըլլան . հարթաչափը կը նշանակէ թէ Որմ.՝. աջ մէջ ամենակատարեալ հաւասարութիւն կը տիրէ . կապարաւոր թեւն ալ կը նշանակէ թէ ամեն կատարելութիւն վերէն կուգայ :

Զ. Մշարժ գոհարեղէնները որո՞նք են :

Պ. Մտաշ քարը, խորանարդ քարը, գծելու տախտակը :

Ի՞նչ բանի կը գործածուին :

Պ. Մտաշ քարն է այն նիւթը՝ որուն վրայ Մշ.՝. ք կը վարժուին . խորանարդ քարը Ս.՝. բաց գործիները սրելու կը ծառայէ . գծելու տախտակն ալ վարպետներուն յատակագիծը շինելու կը ծառայէ :

Է. Բարոյապէս ի՞նչ կը նշանակեն :

Պ. Մտաշ քարը մարդու մը Որմ.՝. ընդունուելէն առաջ ունեցած վիճակին պատկերն է . խորանարդ քարը մոլութեանց տալաւորութիւնը ջնջելու համար մեր տարած խնամաց խորհրդանիշն է . իսկ գծելու տախտակը օրինակ է այն բարի օրինակներուն՝ զորս վարպետ մը պարտական է տալ ստորին Մտ.՝. բոլոր.՝. ց :

Ը. Ս.՝. ի աստիճանին մէջ քանի՞ նշաններ կան :

- Պ. Հինդ. այսինքն. « Չայնային, Աոկորդային, Լան-
ջային, Չեռնային, եւ Ունային » :
- Հ. Ի՞նչ բանի կը ծառայեն :
- Պ. Չայնայինը Ա.Ն.Ն. Ի եւ Ս.Ն.Ն. Ի խօսքերը տա-
լու. Աոկորդայինը Ա.Ն.Ն. Ի նշանը տալու՝ երբոր ուղ-
ուի. Լանջայինը Ս.Ն.Ն. Ի նշանն ընելու. Չեռնայինը
Թէ՛ մէկ եւ Թէ՛ միւս աստիճանին շօշափմունքը տա-
լու. Ունայինը երկուքին ալ քալուածքը կատարելու :
- Հ. Ս.Ն.Ն. ԲԲ ՕԹ.Ն.Ն. կին մէջ ո՞ւր կը կենան :
- Պ. Հարաւի եւ Հիւսիսի կողմը :
- Հ. Ինչո՞ւ համար Հարաւի կողմը :
- Պ. Այրապետներուն օգնելու եւ անոնց քով կրթուելու
համար :
- Հ. Հիւսիսի կողմը ինչո՞ւ կը կենան :
- Պ. Ա.Ն.Ն. ԲԲ կրթելու համար :
- Հ. Ս.Ն.Ն. Բ մը Ի՞նչպէս կաշխատի իր վարպետին հետ :
- Պ. Ուրախութեամբ եռանդով եւ ազատութեամբ :
- Հ. Ո՞րչափ ժամանակ անոր կօզնէ :
- Պ. Մինչեւ որ ինքն ալ վարպետութեան տարիքը հասնի :
- Հ. Թոշակդ ստացա՞ր :
- Պ. Գոհ եմ :
- Հ. Ո՞ւր ստացար :
- Պ. Ժ.Ն.Ն. սիւնին առջեւ :
- Հ. Այդ դիրքն ի՞նչ կը նշանակէ :
- Պ. Իրար ճանչելու ծառայող բառին սկզբնատառն է .
միանգամայն կը նշանակէ այն սիւնը՝ որուն բոլորտի-
քըն եւ առջեւը կը կենան Այրապ.Ն.Ն. Բ եւ Ս.Ն.Ն. ԲԲ :

ՓԱԿՈՒՄՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Հ. Եղբ. : Ե. Դ. : , քանի՞ տարեկան ես :

Պ. Հինգ տարեկան, Սեծ. : :

Հ. Ս. : ընդհատուածիւնները ժամը քանի՞ն կաւարտին :

Պ. Կէս գիշերին :

Հ. Ժամը քանի՞ն է , Եղբ. : : Դ. : :

Պ. Կէս գիշեր է , Սեծ. : :

Սեծ. : : « Որովհետեւ կէս գիշեր է , եւ Ս. : քայս ժամուս իրենց աշխատութիւնները կը վերջացնեն , Ե. եւ Դ. Դ. : Եղբ. : , ձեր սիւներուն առջեւ շարուած Եղբ. : ներն հրաւիրեցէք որ ձեզի եւ ինձի հետ միանալով . Կ. : Երեւ. : լից Յ. : Ս. : Օթ. : կիս Ս. : ընդհատութիւնները գոցենք սովորական նշաններով եւ բախմամբ » :

Դ. : ք ծանուցումը կը կրկնեն :

Սեծ. : կոփիչովը հինգ հարուած կուտայ , զոր Դ. : ք կը կրկնեն եւ կըսէ :

« Ի Փ. : Ս. : Ի Ն. : ին Տ. : լաց , յէն. : եւ ընդ Հով. : Ս. : Երեւ. : լից Դ. : ց , Կ. : Երեւ. : լից Յ. : Ս. : Օթ. : կիս Ս. : ընդհատութիւնները կը գոցուին :

« Առ իս , Եղբ. : ք իմ , նշանաւ բախմամբ եւ ձայնարկութեամբ » :

Յետոյ Սեծ. : կըսէ .

« Եղբ. : ք իմ , աշխատութիւնք գոցուեցան , եւ հիմա նորէն Ե. : Ի Եստ. : նին պիտի անցնինք :

Ե. : Ի Օթ. : ք նորէն կը բացուի , եւ սովորական կերպով կը գոցուի :

ՍԿՈՎՏԵԱՆ ԾԷՍ

Արարողութիւնն ու հրահանգը գաղղիական ծխին պէս
են՝ բաց ի հետեւեալ տարբերութիւններէն :

Ա. Գ. :. Եղբ. :. ը Հիւսիսային սիւնակին առջեւ ,
եւ Բ. Գ. :. Եղբ. :. ը Հարաւայինին առջեւ կը նստին ,
Բախումը հինգ հաւասար հարուած է :

Չայնարկութիւնը Հուզէ է՝ փոխանակ (Վ ի վ) ի .
Նուիրական բառն է Ժ. :. փոխանակ Պ. :. ի :

Տ Ե Տ Ր

ՎԱՐՊԵՏԻ ԱՍՏԻՃԱՆԻՆ

Ուխտին պայմանները կատարող ո եւ է Ս. ը մը՝ որ
 3րդ Լստիճան ընդունելու փախարի, պէտք է որ Եղբ. ը.
 Ե. Դ. ը. ին առանձնակի յայտնէ՝ յարմար ժամանակ,
 Եղբ. ը. ք սկսելէն ետեւ Եղբ. ը. Ե. Դ. ը. կրսէ.

» Մեծ ը. Յ. Օթ ը. կիս Ս. ը. ընտրէն Եղբ. ը. Ե. . .
 Ս. արա ը. ի Լստիճան ընդունելու շնորհը կը խնդրէ » :

Մեծ ը. կրսէ. « Դ. ը. Եղբ. ը. ք, ձեր սխնեբուն
 ծանուցէք որ Եղբ. ը. Ե. . . Ս. ը. ը. Ս. արա ը. ի Լս-
 տիճանին կառավարկուի. հարցուցէք Եղբ. ը. ց թէ դիտու-
 զութիւն մ'ունի'ն » :

Դ. ը. Եղբ. ը. ք ծանուցումը կը հաղորդեն. եթէ դի-
 տողութիւն մը ըլլայ՝ վիճաբանութեան կը դիմուի, եւ Օթ ը.
 կը՝ Եղբ. ը. Ե. ը. խօսին եզրակացութեան վրայ որոշում
 կուտայ, եւ եթէ Եղբ. ը. ներէն ոմանք պահանջեն՝ քուէ-
 արկութիւն կրնէ. Եթէ քուէն նպաստաւոր ըլլայ, Մեծ ը.
 Լստիճանին ծափահարութիւնը կատարել կուտայ, եւ ըն-
 դունելութեան օրը կորոշուի, Եղբ. ը. Քարա ը. նոյն օր-
 ուան աշխատութեանց ուրուագծին մէջ կը յիշատակէ :

Որոշեալ օրին համար ամեն Ս. արա ը. ք պէտք է հը-
 րաւիրուին. գումարման Տախտ ը. կը պէտք է որ 3րդ Լս-
 տիճանի ընդունելութիւնը ծանուցանէ, եւ զգեստուց ձե-
 ւը յիշեցնէ : Լմեն Ս. արապետները ներս կընդունուին եւ
 առաջարկեալ Ս. ը. ին խնաց կը տրուի որ Օթ ը. կը գայ :

ՆԸԽԵԼԳԻՏՆԷԼԻՔ

Մեծ .: աշխատութիւններն Աշխ .: Եւ Աստ .: աւ կը բանայ . վերջին նստին Աշխ .: ց ընթերցումն ընել կուտայ . յետոյ Աշխ .: ըր Ա .: ըի Աստ .: նաւ կը բանայ եւ կը հրամայէ Պ .: ըուն՝ որ ներկայ գտնուող բոլոր Եղբ .: ց Սարպ .: ըլլան ստուգելու համար իրենց Սիւն .: ըր պտըտին , եւ իւրաքայիւրին զատ զատ եւ ցած ձայնով հարցընեն խօսքերը նշաններն եւ Շօշ .: քը : Այս օրինական ձեւը հարկաւոր է թէ՛ զեղծմանց առաջին առնելու եւ թէ՛ խօսքերը Եղբ .: ց միտքը պահել տալու համար որպէս զի չմոռնան :

Եթէ Եղբ .: ըէն ոմանք լաւ կըթուած չըլլան , Պ .: ք իմաց կուտան Մեծ .: ին , եւ եթէ Օթ .: ին անդամ են , Մեծ .: կը պատուիրէ անոնց որ կըթուին եւ անոնց մոռցած խօսքերը կը հաղորդէ իրենց : Իսկ եթէ այցելու Եղբ .: ք են , պէտք է որ անպատճառ հրաժարին Տաճարէն :

Երբոր ստուգուի թէ բոլոր Եղբ .: ք Սարպ .: են , Մեծ .: Սարպ .: ի Աստ .: ին Աշխ .: ըր կը բանայ : Նոյն վայրկենէն՝ բոլոր Եղբ .: ք Մեծ .: յի պատուաւ նունը կառնուն , եւ Մեծ .: ալ Վերջարգոյի :

ՉԼՐԴ ՕԹԻՆԿԻՆ

ՕԹ .: ը զուգահեռագիծ ուղղանկիւն մը կը ներկայացնէ երկու մասի բաժնուած. մէկը կը կոչուի Հիգալ, այսինքն Սուրբ, միւսը Գաբիլ կամ Սուրբ Սրբոյ:

Նրբոր ընդունելութիւն ըլլայ, Հիգալն եւ Գաբիլն իրարմէ կը դատուին սեւ վարագոյրով մը՝ որուն վրայ տեղ տեղ տխրական զարդեր նկարուած են. Գեր .: յին աթոռը վարագոյրին առջեւ կը դրուի՝ մինչեւ որ (վարագոյրը) վերնայ:

Հիգալը սեւ օթոցներով կը զարդարուի եւ միայն աղօտ կանդեղով մ'ու երեք դեղին մեղրամոմով կը լուսաւորուի: Նրեք մեղրամոմերը երեք լոյսերուն առջեւ կը դրուին:

Հիգալին մէջ տեղը քօղով ծածկուած դագաղ մը կը դրուի:

Գահակալը Գերյարդոյ կը կոչուի, Գէտերը Մեծարդոյ եւ ուրիշ ամեն Նղբարք Մեծարոյ:

Սարպետներուն յատկական նշանն է կապոյտ ժապաւէն մը աջ ուսէն ձախ թեւին տակը անցած. ժապաւէնն իր գոյնովը կը յիշեցնէ թէ զայն կրողը կապոյտ Որմնագրու թեան, այսինքն խորհրդաւոր Որմ .: թեան մէջ վարպետ է:

Նոյն ժապաւէնին վարի ծայրը վարդաձեւ կարմիր կապով մը դռհարը կախուած է, որ է անկիւնաչափ մը՝ որուն վրայ քառասունուհինգ աստիճան բացուած կարկին մը խաչաձեւ կը հանդէլ:

ՍԿԶԲՆԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Գեր. : Կոփիչի հարուած մը կը զարնէ եւ կըսէ .
 Հարց. « Մեծարդոյ Եղբ. : Ե. Գ. : , Ի՞նչ է Դ. : . Ի
 մը առաջին պարտքը Ս. արպ. : . Ի Օթ. : . կին մէջ » :

Պատասխան. « Գեր. : , ստուգել թէ Տաճարը փակ-
 ուած է » :

Հ. : Հաճեցէք ստուգել Եղբ. : . Իմ :

Հրամանը կատարուելէն վերջը Գեր. : . կըսէ .

Մեծ. : . Դոյ Եղբ. : . Ի. Գ. : . , ո՞րն է Դ. : . Ի մը
 երկրորդ պարտաւորութիւնը :

Պ. Ստուգել թէ ամեն ներկայ դահուող Եղբ. : . ք
 Ս. արպետ են :

Հ. : Մեծ. : . Դոյ Եղբ. : . ք Ե. եւ Ի. Գ. : . ք , հա-
 ճեցէք ստուգել :

Եղբ. : . Դ. : . ք այս հրամանը կը կատարեն իւրա-
 քանչիւրն իւր սիւնը պտըտելով , եւ երբոր իրենց տեղը
 դառնան , կարգաւ կրսեն .

Պ. Գեր. : . Ս. արպետ , իմ սեանս առջեւ շարուած
 ամեն Եղբ. : . ք Ս. արպետ են :

Հ. : Եղբ. : . Ե. Գ. : . , Ի՞նչպէս կրնամ փստահ ըլլալ
 թէ դուք Ս. արպ. : . էք :

Պ. Գեր. : . , կրնաք զիս փորձել , Եկախան ծանօթ
 է ինձ ,

Հ. : Մեծ. : . Դոյ Եղբ. : . Ի. Գ. : . , քանի՞ տարե-
 կան էք ,

Պ. Եօթն եւ աւելի , Գեր. : . :

Հ. : Որմնադիրք ո՞ր ժամուն Ս. արպետի աշխատու-
 թիւնները կըսկսին ,

Պ. Սէս օրին , Գեր. : . :

տայ . ան ալ Ա . Պ . ին՝ որ Պ . եր . ին կը հաղորդէ :
 Պ . եր . ին կըսէ . « Մեծ . զոյ Եղբ . Ա . Պ . , նայե-
 ցէք ո՞ր դործաւորն է որ այդպէս Սատարի կերպով Ս . ար-
 պետներուն դուռը կը զարնէ :

Այս հրամանը յաջորդաբար երկու Պ . էն կը կնուե-
 լէ ետեւ , Եղբ . Պ . ուն . հին կը հաղորդուի , որ դուռը
 կէս մը բանալով կըսէ . « Ո՛վ է այդպէս զարնողը :

Եղբ . Մարդ . կը պատասխանէ .

« Եղբ . Ա . . . Ս . ին է , զոր քուէարկութեամբ
 արժանի դատեցիք Յրդ խորհրդաւոր աստիճանն անցնելու ,
 եւ կը խնդրէ որ փորձերը կրէ » :

Այս պատասխանէն ետեւ , որ Եղբ . Պ . ուն . հէն
 Ա . Պ . ին , անկէց ալ Ա . Պ . ին պէտք է անցնի ,
 Պ . եր . ին կըսէ .

« Եղբ . Արար . , գացէք Եղբ . Մարդ . ին քով ,
 եւ երկուքնիդ ՚ի միասին Ս . ըը ներս բերէք սովորական
 եղանակաւ :

Հրամանը կը կատարուի . դռները կը բացուին , նուիր-
 եալը հաճարին մէջ կը մուծուի ետ ետ քայլերով , եւ եր-
 կու սիւներուն մէջ տեղը կը բերուի , կրնալը Արար . ին
 դարձած : Եղբ . Մարդ . եւ Եղբ . Արար . միշտ
 անոր քովը կը կենան եւ կօղնեն :

Սրբաւայրը նորէն կը գոցուի , եւ Պ . եր . ին կըսէ .

« Սատար , խօսք կուտա՞ք որ մինչեւ անգամ եթէ
 խնդրած աստիճանիդ չկրնաք ստանալ , հոս տեսածնիդ
 կամ լսածնիդ ամենեւին չի յայտնէք » :

Նուիրեալը պէտք է պատասխանէ .

« Եր խոստանամ » :

Հ . Սարգիս ըլլալ ուղեկնուդ նպատակն ինչ է .
 արդեօք կըթուելու եւ ինքզինքնիդ հնար եղածին չափ կա-
 տարեղադրածելու փախա՞ք միայն ներշնչեց ձեր այդ գե-
 տաւորութիւնը :

Պ . Ա . յո :

Ն. Ձեր պատուոյն եւ Որոնադրական հաւատարմութեան վրայ կրնա՞ք հաստատել թէ ճշմարտութիւնը խօսեցաք, բովանդակ ճշմարտութիւնը, միմիայն ճշմարտութիւնը :

Պ. Այո՛ :

Ն. Ձեր ըսածները զօրացնելու եւ Որոնադրութեան սրբազան կնիքն անոնց տալու համար, պատրաստ էք Որո՞՞ք . և ան նշանաւ ալ զանոնք հաստատելու :

Պ. Այո՛ :

Պ. Եր . . . « Եղբ . . . Մարդ . . . Սատարը դարձուցէք, որպէս զի բրած խոստումը իւր աստիճանին նշանովը հաստատէ » :

« Եւ իրեալը կը դառնայ եւ Սատարի նշանը կուտայ :

Պ. Եր . . . « Եղբ . . . Մարդիչ, եւ դու Եղբ . . . Երաբողագետ, նուիրեալը Սատարի քայլերով իրեն համար պատրաստուած տեղը տարէք » :

Պաղաղին դիմացը զինքը կը նստեցնեն :

Պ. Եր . . . « Եղբ . . . , կը տեսնէք որ մեր Պործ . . . նին մէջ տեղը դամբան մը բարձրացած է . տաճարիս դաւիթները սգաթոյր օթոցներով ծածկուած են . մեր երեսները սրտերնուս տխրութիւնը կարտայայտեն : Փոխանակ աշխատութեան յառաջ բերած այն արգիւնաւոր դործունէութեան՝ զոր Սարպետներուն Տաճարին մէջ տեսնելու կ'սպասէիք, խոր թախծութեան զգալի նշաններ կը տեսնէք . ձեռքերնիս թողուցեր են վրձինն ու գծագրութեան տախտակը, եւ վհատութեան մերձաւոր անշարժութեան մը մէջ ընկղմած ենք . ինչո՞ւ համար : Ի՞նչ առաջին պարագայ է պատճառը ձեզ յայտնել :

« Մեզ հոս գումարող այս դամբանական հանդէսը յիշատակ է այն եղբերական անցքին՝ որ իր մէջ պարունակած խորհրդաւոր գաղափարներուն պատճառաւ մեր ուխտէն ընդունուած աւանդութեան մը համեմատ ժամանակաւ ու խոխ հետեւողներուն մէջ պատահած է :

« Մի՛ մոռնաք յիշել որ Որմ՝ .: թիւնը միշտ այլաբանական նշանակներով կը դործէ . ուրեմն ուշադիր եղիք որ ձեզ ներկայացած խորհրդանշերուն իմաստը լաւ ըմբռնէք . յետոյ անոնց մեկնութիւնն ալ կ'ստանաք :

« Որմ՝ .: կան աւանդութեան համեմատ , Քիրամ , Տիրոսի թագաւորը , Քիրամ—Մլի անուն հռչակաւոր ճարտարապետը Սողոմոն թագաւորին զրկեց որպէս զի Երուսաղէմայ Տաճարին շինութեան վերաանշութիւն ընէ :

« Քիրամ—Մլի բազմաթիւ գործաւորներ ունենալով իր հրամանին ներքեւ , զանոնք երեք կարգի բաժնեց . Մշակերտ , Սատար եւ Սարպետ :

« Իւրաքանչիւր կարգ իր սեփական խորհուրդներն ունէր , եւ ամեն մէկ կարգի անդամակիցք իրար ճանչելու համար յատուկ խօսքեր նշաններ եւ շոշափումներ սահմաներ էին մէջերնին :

« Մշակերտք իրենց թոշակը Ժ .: Սիւնին առջեւ կընդունէին , Սատարք Գ .: Սիւնին առջեւ , իսկ Սարպետք մէջ տեղի սենեկին մէջ . բայց վճարողները մէկու մը թոշակ չէին տար՝ մինչեւ որ ամենայն զգուշաւորութեամբ զիւրաքանչիւրն իր աստիճանին մէջ « չի փորձէին » :

« Երեք չար ընկերներ , տեսնելով որ Տաճարին շինութիւնն աւարտելու վրայ էր , եւ իրենք դեռ Սարպետութեան Մտիճանին չէին հասեր , խորհուրդ ըրին որ նենգութեամբ Յարգոյ Քիրամ Սարպ .: ին վրայ իյնան , եւ սպառնալէօք կամ բռնութեամբ Սարպետի խօսքերը նշաններն ու շոշափումն անկէ կորզեն :

« Եւս երեք վատշուէրները գիտէին որ Քիրամ ամեն իրիկուն գործաւորներն արձկելէն ետեւ կերթար շինութիւններն աչքէ կանցունէր . ուստի որոշեցին որ նոյն միջոցին իւրաքանչիւրը Տաճարին երեք դրանց մէկուն քով դարանի մտնեն :

« Սարպետն իր այցելութիւնը կատարելէ ետեւ երբ որ արաւային դռնէն դուրս կենէր , երեք ընկերներէն մէկը

դիմացն ելաւ ձեռքը կանոնով մը, եւ զինքը կեցընելով Սարպետի խօսքն ու նշանն ուղեց։ «Թշուառակա՛ն, ըսաւ անոր Քիրամ, դուն աղէկ գիտես որ իմ պարտականութիւնս թող չտար ինձ որ զանոնք քեզ տամ, եւ ես ալ պարտքս կատարելու համար կենացս վտանդն անդամ բանի տեղ չեմ դնել։ ուստի այդ կերպով Սարպետի խօսքն ու նշանը չեմ կրնար տալ քեզ։ ջանք ըրէ որ արժանի ըլլաս, եւ այն ժամանակ կընդունիս . . . »։

« Իսկոյն դաւաճանն իր ձեռքի կանոնով ուժդին հարուած մ'ուղեց իջեցընել Քիրամին դիտուն, բայց հարուածն աղէկ ուղղուած չըլլալուն՝ անոր ուսին եկաւ։

« Քիրամ փախչելով աղատիլ ուղեց, եւ դէպ Մըհեմետեան դուռը դնաց։ հոն երկրորդ Սատարը դիմացն ելաւ, որ ձեռքը լծակով մը զինեալ առաջինին ըրած խընդիրը կրկնեց։ Քիրամ ասոր ալ նոյն պատասխանը տալով, Սատարը ձեռքի լծակն անոր դիտուն իջեցնել ուղեց, բայց Քիրամ փախչելով հարուածը ծոծրակին եկաւ։

Քիրամ իր մնացած ուժն ամփոփելով Մըհեմետեան դռնէն փախչիլ ուղեց, բայց հոն ալ երրորդ Սատարը դէմն ելնելով նոյն խնդիրն ըրաւ։ Սարպետն ասոր ալ մերժողական պատասխան տուաւ։ Են ատեն դաւաճանը ձեռքի կոփիչովն այնպիսի բուռն հարուած մ'իջեցուց Քիրամի ճակարին, որ զայն մեռած իր ոտքին ներքեւ տարածեց։

« Երեք դաւաճաններն իրենց դորձած ոճրին մեծութիւնն ու անպիտանութիւնը շուտով հասկցան։ Ուստի առաջին մտածութիւննին եղաւ իրենց եղբւռնագործութեան հետքը ջնջել՝ Քիրամի մարմինը քաղքէն դուրս տանելով, եւ գաղին դաշտին մէջ թաղեցին։

« Եյս սոսկալի դէպքը շատ չի քշեց՝ Յ.։ Ա.։ Քիրամի վերատեսչութեան ներքեւ աշխատող բազմաթիւ դորձաւորներն իմացան։

« Սարպետներն անմիջապէս ժողովի գումարուելով՝ իրենց Վորժ.։ նը սեւով պատեցին ինչան սղոյ, եւ բա-

ւական ժամանակ Քիրամի վրայ լայն ետեւ, որոշեցին որ ամեն ջանք 'ի դորձ դնեն, ոչ միայն իրենց տարաբաղդդիւսաւորին մարմինը գտնելու եւ անոր պատշաճ թաղում մը տալու համար, այլ եւ այն խորհրդաւոր դոհարը դրանելու, զոր Քիրամ միշտ իր վրայ կը կրէր եւ որուն վրայ անեղծանելի տառերով Տ. ՝ ց Ս. ՝ ծ Ճ. ՝ պետին անուան սկզբնատառն եւ Ս արպետներուն խորհրդաւոր անդամակոչութիւնը գրոշմուած էր :

« Խուզարկութիւնը կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ :

« Սատա՛ր, այս Տաճարը մտած ժամանակնիդ մէջերնիս որոշած էինք, որ այս պատմուած ցաւալի անցքին մէջ առաջին Ս արպետներուն ըրածին նմանելու համար՝ մեք ալ անոնց պէս խուզարկութիւն ձեւացնենք : Առջէ՛ք դուք ալ այս յիշատակի արարողութեան մէջ մեզի հետ միանալ » :

Նուիրեալն « Այո՛ » պէտք է պատասխանէ :

Գեր. ՝. « Եղբ. ՝ Ի. Գ. ՝, հրաման ըրէք Նուիրեւոյն եւ Ս արպետի մը որ ձեզի ընկերանան եւ Օթ. ՝. կին չորս կողմը խուզարկեցէք, Հիւսիսէն սկսելով » :

Ի. Գ. ՝. եւ իրեն օժանդակ Եղբ. ՝. ներն Օթ. ՝. կին չորս կողմը կը պտըտին Հիւսիսէն սկսեալ, Երբոր Երեւմուտք հասնին, Ի. Գ. ՝. կրտս. « Գեր. ՝, մեր խուզարկութիւնն ապարդիւն ելաւ » :

Գեր. ՝. « Փորձ մ'ալ ընենք Սեծ. ՝. Եղբ. ՝. Բ. Գ. ՝. Եղբ. ՝, հետերնիդ երկու վարպետ առնելով միացէք միւս երեք Եղբ. ՝. Բ. հետ, որոց խուզարկութիւնն անպտուղ ելաւ, եւ նորէն փնտռեցէք Հարաւէն սկսելով » :

Երկու Գ. ՝. ք եւ անոնց ընկերացող չորս Եղբ. ՝. Բ. Օթ. ՝. կին բոլորովը կը պտըտին Հարաւէն սկսելով, եւ Երեւմուտք դարձած ատեննին, Եղբ. ՝. Բ. Գ. ՝. կրտս. « Գեր. ՝, մեր խուզարկութիւնն 'ի դերեւ ելաւ » :

Գեր. ՝. կը պատասխանէ. « Սեծ. ՝. Գ. Եղբ. ՝. Բ. Բ. Գ. ՝. ք, ձեզ ընկերացող Եղբ. ՝. ները հրաւիրե-

ցէք որ նորէն ձեզի հետ միանան . ես այլ իմ կողմէս երկու
Լօղբ . ։ յր առնում, եւ ամենքս ՚ի միասին նորէն փնտռե-
լու ելնենք մանրակրկիտ խուզարկութեամբ . թերեւս յաջո-
ղինք մեր ։ ։ Ս . ։ ին մարմինը գտնելու » :

Ինն Լօղբ . ։ Ըբ ճամբայ կեղնեն եւ երեք անգամ դամ-
բանին բտրտիքը կը պտտին :

Լճաջին պտոյտն ընելէ ետեւ կը կենան, եւ Ի Դ . ։
Լօղբ . ։ ըր կըսէ . « Հողակոյտ մը կը տեսնամ որուն հողը
նոր խառնուած է » :

Պ . եր . ։ կըսէ . « Երթանք դէպ այդ հողակոյտը » :

Երկրորդ պտոյտէն ետեւ՝ Լօղբ . ։ Ե . Դ . ։ կըսէ .

« Լ . յս հողակոյտին վրայ Լճասիայի ճիւղ մը կը տեսնեմ » :

Պ . եր . ։ կըսէ . « Լճելի մօտն երթանք, այդ նշաններն
ինձ գուշակել կուտան որ մեր խուզարկութեանց վախ-
ճանին հասանք » :

Երրորդ պտոյտը կընեն, որն որ կատարուելէն վերջը
Պ . եր . ։ կըսէ . « Հաւանական է որ այս Լճասիայի ճիւղը
Քիրամն սպաննողներն այս հողակոյտիս վրայ դրած են,
որպէս զի կարող ըլլան դիակը թաղած տեղերնին ճանչե-
լու . աներկբայ եմ որ այս անգամ մեր խուզարկութիւն-
ներն ապարդիւն պիտի չեղնեն » :

« Սատա՛րք, խեցեք այդ Լճասիայի ճիւղը » : (Հրամա-
նը կը կատարուի)

« Լօղբ . ։ Ըբ իմ, մեր խուզարկութիւններն աւելի հե-
ռուն մղելէ առաջ, որովհետեւ կարելի է որ աւազակները
Քիրամէն բռնի առած ըլլան Սարպետի խօսքն ու նշանը,
կառաջարկեմ մէջերնիս որոշել, որ Քիրամի մարմինը
դտած առեւնիս առաջին նշանը որ ընենք եւ առաջին խօս-
քը որ մեր բերնէն ելնէ, այս վայրկենէս եւ ասկէ վերջը
միշտ մեր ուխտին մէջ Սարպետի նշանն ու խօսքն անոնք
ըլլան : (Ի նշան հաւանութեան ամեն Լօղբ . ։ Ըբ ձեռու-
նին կերկնցընեն)

Պ . եր . ։ . « Սրեմն այդ հողին մէջ փնտռենք, Լօղբ . ։

բք իմ” : (Վիրամին մարմնոյն վրայէն դադաղին ծածկոցը
կը վերցնեն , եւ ամեն Եղբ . : . բք սոսկման նշանը կընեն :)

Պեր . : . գերեզմանին վրայ ծռելով դիակը շօշափել
կը ձեւացնէ եւ ցաւագին ձայնով մը կըսէ .

“ Մ . : . Պ . : . Ն . : . մարմինը ոսկորներէն կը զատուի” :
Ե . եւ Բ . Պ . : . Եղբ . : . բք իրարու ետեւէ նոյնը կը-
նեն ու կըսեն . յետոյ Պեր . : . կը յաւելու .

“ Ուրեմն ճշմարիտ է եղեր . ահա մեր Սարգեստ
Վիրամին դիակը : Հեծե՛նք , հեծե՛նք , հեծե՛նք” :

Ե . եւ Բ . Պ . : . ք յաջորդաբար կը կրկնեն . հեծե՛նք ,
հեծե՛նք , հեծե՛նք” :

Պեր . : . նորէն գերեզմանին կը մօտենայ , դիակին վրայ
կը ծռի , եւ նորէն կանգնելով , կըսէ .

“ Վոհութիւնն Սեծ Տարտարապետին Տեղերայ ,
ահա մեր Սարգեստ Վիրամին գոհարը (եւ կը ցուցնէ
զայն) . մէջ տեղը Ե դիրը կը փայլի՝ սկզբնատառ Յաւատե-
նականին անուան . . . , ուստի մեր կսկիծը դադրեցնենք
Եղբ . : . բք իմ , եւ այս անգին դանձը , տանինք Պաբիրը
դնենք”

(Բաժանման վարագոյրը կը վերցնեն , եւ Պաբիրը փառաւոր
կերպով լուսաւորեալ կը տեսնուի . Պեր . : . հոն կելնէ եւ Նոան-
կիւնի գոհարը Սրեւելքը զարդարող յըմանակի մը մէջ կը դնէ . ամեն
Եղբ . : . բք իրենց սեփական տեղերը կերթան՝ բացի Արարողապե-
տէն եւ Նուիրեալէն , որ Ակասիայի ճիւղը ձեռքը կը կենայ)

Պեր . : . նախագահութեան աթոռը նստելով երրակի
բախում մը կը հրամայէ , զոր եռանդեամբ կը կատարեն :

Յետոյ խօսքը նուիրելոյն ուղղելով .

“ Սատա՛ր , կըսէ անոր , ժամանակն եկաւ որ այս այլա-
բանական տեսարաններուն ներքեւ ծածկուած բարոյական
խրատները հասկընալու համար ձեր մտքին կրած աշխա-
տութեանց օգնութեան հասնինք :

“ Վիրամ մեզի համար զերահանճար մարդու մ’ ու-

նշանաւոր դործաւորի մը տիպարն է , որ ամեն արհեստից եւ գիտութեանց հմուտ եւ ամեն ուսաքինութեամբք մեծ էր : Սեզի համար ալ հետեւողութեան օրինակ մ'է : Սարգս աշխատութեան համար ծնած է , զոր պէտք է աղնուացնէ ամեն տեսակ բարի դործերով : Սեր ընկերութիւնն աշխատութիւնը կը պատուէ իբրեւ երջանկութեան ամենէն անարատ աղբիւրներէն մէկը մարդկութեան համար . ուստի կը հալածէ դատարկութիւնը , եւ իւր անդամակիցները բարոյականացնելով՝ կը ջանայ հրաւիրել որ անոնք ալ համայն մարդկութիւնը բարոյականացնեն :

« Որոմագրական դաւանութեան ամենէն բարձր իմաստն է Աստուծոյ էութեան եւ հոգւոյ անմահութեան հաւատալ :

« ՂԱստուած « Սեծ Ճարտարապետ Տիեզերաց » կը կոչենք ,

« Սեր խորհուրդներուն մէջ ամեն տեղ Գերագոյն էակին խորհրդաւոր պատկերը կը ներկայացնենք . որ եւ է ձեւի ներքեւ զայն նիւթականացնելն անոր աստուածային մեծփայլութիւնը պզտիկեցնել է . վասն զի ինքն է Որ էն :

« Եւ յիսաւի Աստուած ամեն էութեանց մէջ կերելի . բնութեան մէջ էից տիեզերական ներդաշնակութիւնն է , եւ այս ներդաշնակութիւնն անհնար է ժխտել . արեւուն մէջ՝ որ տիեզերքը կը լուսաւորէ եւ կը կենդանացնէ . անհամար մլրդակաց մէջ՝ որք անհունութեան մէջ կը հոլովին . բիւրաւոր աստեղաց մէջ որք անսահման տարածութեան մէջ սփռուած են հրաշալի կարգաւորութեամբ . նոյն իսկ մեր երկրագունտին՝ թէ՛ ամբողջութեանը մէջ եւ թէ՛ անոր կենդանութիւն տուող ամեն էակաց մէջ , ինչպէս նաեւ անոր ծոցը փակուած բուսոց եւ մեսաղաց մէջ . վերջապէս եւ մանաւանդ կայ ու կերելի այն գերագոյն իմացականութեան մէջ՝ որ մարդուս միայն բարեմասնութիւնն է :

« Իսկ հոգւոյ անմահութեան խորհրդանիշն է մեր մէջ՝ Քիրամի գիակին վրայէն խորհրդաւոր Տէլեպին դիւար ,

զոր միշտ իբ վրայ կը կրէր : Եթէ իր մարմինը՝ որ լոկ փոշի էր՝ փոշի դարձաւ, հոգին՝ որ իր էութեան եթերական մասն է, իրմէ ետքն ալ կ'ալրի : Պերագոյն վառարանին այս բոցանչոյ կայծը՝ աստուածութեան պէս աննիւթ գոյացութիւնը՝ իրեն պէս անմահ է . ասկէց յառաջ եկած է Եռանկիւնին այլաբանութիւնը Ե գիրով զարդարուած, որ Եհովայի խորհրդանիշն եղող երկրաչափական ձևին եւ Տիեզ.՝ Մեծ .՝ Նարտ .՝ ին անուան սկզբնատառին միաւորութիւնն է :

« Երեք ուխտազանց ընկեր Քիրամը կը հալածեն եւ կըսպանեն . ասիկա պատկեր է այն պատերազմին եւ բաւոյական մահուան՝ որովք ընկերութեան ամենէն զնառակար եղող այս երեք միութիւնները կը չարչարեն զմարդ . տգիտութիւն, կեղծաւորութիւն եւ փառասիրութիւն :

« Երեք մեծ անուն գլխաւորը վնասուելու գացող Եղբ.՝ Ըբ, այս միութեանց հակառակ եղող առաքինութեանց առաքեալներն են . այն է իմաստութեան, ճշմարտութեան, եւ անշահասիրութեան հետեւողներ :

« Եւսի քիչուոր կերթան եւ պարապ կենեն . կը միանան եւ այն ատեն իրենց ջանքը կատարեալ յաջողութեամբ կը պսակուի . ասով կը հաստատուի այն առածին ճշմարտութիւնը թէ միութիւնն ուժ կը կազմէ, եւ աւետարանական այն գեղեցիկ պատուէրը՝ զոր չենք կրնար ըստ բաւականին դրուատել, « Հայցեցէք եւ գտնիք » :

« Երեմն մեք ալ անոնց պէս միանանք, եւ սերտ խումբ մը կազմենք Տիեզերական բարոյականի դրօշակին ներքեւ . որ է Եղատ որմնադրութեան դրօշակը . պատերազմներ մեր կրից դէմ . արմատախիլ ընենք մեր միութիւնները . գործադրենք ամեն առաքինութիւնները, գլխաւորապէս ներողամտութիւնն ու մարդասիրութիւնը : Քիրամին օրինակին հետեւելով՝ մեռնինք քան թէ այս ճամբուն մէջ շարունակ քալելու համար ըրած երգումնիս աւերեք : Ենչպէս որ այս արարողութեան մէջ թանձր խաւարին պայ-

քաղաքական համակրութիւններն եւ կրօնական հաւատքը կը յարգէ : Ուստի եւ իւր Սահմանադրութեան համեմատ այս նիւթոց վրայ որ եւ իցէ վիճաբանութիւններն արգիլ եալ են իւր Վործ ։ Նաց մէջ , եւ կը յիշեցնէ իր հետեւողաց , թէ գաղափարաց սահմանին մէջ աշխատած ժամանակնին , իբրեւ Որմնագիր եւ իբրեւ քաղաքացի՝ իրենց անհրաժեշտ պարտքն է յարգել եւ պահել իրենց բնական երկրին օրէնքը :

« Եղբայր իմ , մեր սկզբունքն ու նպատակը հասկըցաք հիմա . մեր ջանքէն ուրիշ փոխարինութիւն չենք սպասեր , բայց միայն բարիք ըրած կամ ընելու ջանացած ըլլանու գոհունակութիւնը . կուզէ՞ք մեզի հետ միանալ եւ այս անձնութեան գործին կատարմանը աշխատիլ » :

Ստաւրը « Եյո՛ » պէտք է պատասխանէ :

Նոյն վայրկեանին Եղբ . ։ Երար . ։ « Նուիրեալ սեղանին առջեւ կը տանի՝ ակասիայի ճիւղը միշտ ձեռքը բռնած , որպէս զի երդումն ընէ :

Ստաւրը « Եյո՛ » պատասխանելէն անմիջապէս վերջը , Վեր . ։ կըսէ . « Ոտք ելէք եւ ՚ի կարգ , Եղբ . ։ ըբ իմ , Նուիրեալն երդում պիտի ընէ » :

Շ . Ստաւր , կըսէ Վեր . ։ , Եղատ Որմնագիր ընդունուած ժամանակ յանձն առած ամեն պարտականութիւնն իդ խղճի մօտք կատարեցի՞ք :

Պ . Եյո՛ , Վեր . ։ :

Շ . Ստաւր ընդունուելէն ՚ի վեր աշխատեցա՞ք որ անսուրբ աշխարհի ամեն աղտերէն ձեր սիրտը մաքրէք :

Պ . Որչափ որ կըցայ , Վեր . ։ :

Շ . Եթէ դժբաղդաբար ո՞ր եւ իցէ մէկուն դէմ ոխակալութիւն կամ վրէժխնդրութեան փափաք մը պահած ըլլաք , այս սրբավայրի մէջ կը խոտանա՞ք այդ կիրքերէն անմիջապէս հրաժարել , եւ այսուհետեւ չշարունակել :

Պ . Ար խոտանամ :

Վեր . ։ . « Ուրեմն այս սեղանին եւ ձեռքերնիդ բռն-

նած ակասիայի ճիւղին վրայ հետեւեալ երգումն ինձ հետ կրկնեցէք ։

ԵՐԳՈՒՄՆ

Եւաջի Ս ։ Ճար ։ տին Տիեզ ։ ց եւ այս վեհ ժողովիս , եւ առ ոտս սեղանիս , ես ։ Ե . . . արդէն Եւաջերս եւ Սատար ընդունուած ատենս երգմամբ յանձն առած պատիժներս վերստին յանձն առնելով պատուոյս վրայ խօսք կուտամ , որ երբէք ո եւ իցէ անձի մը չի յայանեմ Ս արպետի Եստիճանին դաղտնիքը՝ որ պիտի աւանդուի ինձ ։

Գեր ։ սուրբ Եստիճան զիսին վրայ դնելով կըսէ .
 « Ս ։ Ճ ։ Տիեզ ։ ց օգնէ՛քեզ » :

(Երեք հարուած կուտայ)

« Քու նպատակներդ սուրբ ըլլան » :

(Գարձեալ երեք հարուած կուտայ)

« Եւ երգումներդ նուիրական ըլլան » :

(Գարձեալ երեք հարուած կուտայ)

« Ի Փ ։ Ս ։ Ճ ։ տին Տիեզ ։ ց , յանուն Սեծ Ս արպետի Ուխտիս եւ ընդ Հով ։ Ս ։ Երեւ ։ լից Գաղղիոյ .

« Այլ հաստատեմ , կը կարգեմ , եւ կը ձեռնադրեմ զձեզ Ս արպետ Որմնադիր Կան ։ Ս ։ Օթ ։ կիս , որ պէս զի այս Եստիճանիս յարակից իրաւունքներն , ու առանձնաշնորհութիւնները վայելէք » :

Երեք անգամ սուրին վրայ կը զարնէ , եւ նորէն Եստիճան ռեզոյն ուղղելով .

« Եղբ ։ իմ , այդ ակասիայի ճիւղը Քիրամի դերեղմանին վրայէն առնելէդ՝ ի վեր շարունակ ձեռքերնիդ բռնեցիր : Եյդ ալ խորհրդանիշ մ'է՝ որուն մեկնութիւնը պէտք է տամ ձեզ :

« Լկասիան այլ եւ այլ նկատմամբ Որմնադրութեան նշանակն է՝ փայտովը, կեղեւովն ու տերեւներովը :

« Փայտովը. — վասն զի անտխեղծ է, ինչպէս որ Որմնադրութեան մաքրութիւնն ալ անապական է :

« Կեղեւովը. — վասն զի ամեն փոստակար ճճիները կը հալածէ, ինչպէս որ Որմնադրութիւնն ալ ամեն մոլութիւնները կը մերժէ :

« Տերեւներովը. — վասն զի գիշերներն եւ արեւուն ծագելէն առաջ ակասիային տերեւները վար կը ծռին . իսկ քանի որ արեւը դէպ 'ի զէնիթ յառաջանայ, անոնք ալ դէպ անոր կը շտկուին, ինչպէս որ ձեր իմացականութիւնը որ մեր վերջին խորհուրդներուն տեղեակ չէր, հետզհետէ ուղղուեցաւ եւ ընդարձակեցաւ . քանի որ անոնց իմաստն իր առջեւ պարզուեցաւ » :

Խօսքը Եղբ. ։. Ըրար. ։. ին ուղղելով .

« Եղբ. ։. Ըրար. ։. , առէք այդ ճիւղը եւ դացէք Ղաւբիրին մէջ իր յատուկ տեղը դրէք » :

Յետոյ սեղանէն իջնելով եւ Նուիրելոյն մօտենալով եղբայրական համբոյրը կուտայ եւ կըսէ .

« Ղուք հիմա Ս. ։. ի կարգը տխրողսն եւ իրաւունքն ունիք . մի մոռնաք երբէք որ ձեր հաւասարներուն մեծարանք ու անձնուիրութիւն, ձեզնէ ստորիններուն պաշտպանութիւն ու անձնուիրութիւն, եւ ամենուն բարի օրինակ պարտաւոր էք :

« Եղբ. ։. իմ, այս աստիճանիս մէջ ալ նախորդներուն պէս զիրար ճանչելու համար խօսքեր նշաններ եւ շօշափում մ'ունինք :

ԱՆՑԱԽՈՍԻՔ

« Լնցախօսն է Ղ . . . որ է Ղիպէլ լեռան բնակիչներուն անունը, որք Տաճարին կառուցման աշխատէր էին :

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ԽՈՍԻՔ

« Ս. ։. Պ. ։. Ն. ։. , որ ըսեւ է « Ս'արմինը ոսկորներէն

« Եւ թեւն անկիւնաշաղիի ձեւով եւ ձեռքն ալ հորի-
զոնական դիրքով ծռել՝ բռնի մատը սրտին վրայ :

« Եյս գիրքին մէջ աջ ձեռքը հորիզոնապէս քաշելով ուղղակի ապգեր վրայ ձգել :

« Լ'ը ոտքը ետ տանիլ, մարմինը դէպ ալ ծռել, ձախ թեւն առաջ եւ աջն ալ դէպ ետին երկնցքունել :

« Լ՛ը սրուհիքը ձախին ետեւը, մարմինը քիչ մը դէպ
ետեւ ծռած, ձեռքերն իրար կցած եւ ափ ՚ի վեր խոտոր-
նակի գլխոյն վրայ դրած, եւ այս դիրքին մէջ ազազակեւ .

« Եւ ոտքն ալ ոտքի դէմ, ծունդ ծնկան դէմ, կուրծք կրծից դէմ, ալ ձեռքովը հարցնողին ձեռքը մագլցի բռնելով եւ ձախ ձեռքն անոր ալ ուսին վրայ դրած . այս դիրքին մէջ՝ ալ ձեռքով երեք հարուած տալ, վերջը զայն հակադարձ կողմը շրջել երեք հեղ, ամեն անգամ որ եղբայրական համբուրն եւ նուիրական խօսքը տրուի » :

« Եղբ. ։։ Լ՛րար ։։ , նոր Վ՛արպետը Լ՛. եւ Բ. Գ. ։։
Եղբ. ։։ ըց. քով տարեք որ զինքը ճանչնան , եւ Վ՛. ։։ տի
Լ՛ստիճանաւ Օթ ։։ կ' մոռնելու կանոնը իրեն սովորեցնեն » ,

Եյս կանոնական արարողութիւնները կատարուելէն
վերջը՝ Գ.եր կըսէ .

[illegible]

« Մեծ յ. գոյ Եղբ. յ. բ. Բ. յ. հրաւիրեցէք ձեր սիւներուն առջեւ շարուած Մեծ յ. բոյ Ս. յ. ները, որպէս զի ասկէ ետեւ մեր Եմեն յ. սիր յ. լի Եղբ. յ. Ե. . . ք' որ սիւներուն մէջ տեղը կեցած է, Մեծ յ. բոյ Ս. արպետ ճանչնան, եւ ըստ այնմ սիրեն զինքը նոյն անկեղծ սիրով՝ զոր Որմնագիրը իրարու պարտական են :

« Սիանդամայն հրաւիրեցէք որ ձեզի եւ ինձի հետ միանալով երբակի բախմամբ տօներն թռչակի այս առաւելութիւնը՝ որ տոյն Մեծ յ. բոյ Եղբ. յ. օր չնորհուեցաւ » :

Շանուցումը Բ. յ. բուն միջոցաւ կատարուելէ, բաղխումն ըլլալէ եւ պատասխանը տրուելէ ետեւ, Գեր յ. կըսէ .

« Եղբ. յ. Երար յ., նոր Ս. արպետը Հարաւային Սիւնակին վերի ծայրը տարէք, որպէս զի Եղբ. յ. Ետեն յ. սին խօսելիք ճառին ուշադրութիւն ընէ » :

(Ճառ Եղբ. յ. Ետենախօսին)

Գեր .: իր հարցմանց պատասխանն որմէ ուզէ՝ ան-
կէց կրնայ պահանջել . եթէ պատասխանողը Եղբ .: Գ .:
րէն զատ ուրիշ Վար .: պետ մ'ըլլայ, պէտք է որ երկու
սիւններուն մէջ տեղը կանգնի՝ քիչ մ'առաջ :

Հ. Սեծ .: Եղբ .: , դուք Վարպետ էք :

Պ. Գեր .: , կըրնաք զիս փորձել . ահասիան ծանօթ է ինձ :

Հ. Ո՛ր ընդունուեցաք :

Պ. Հիբալին մէջ , այսինքն սրբափայլին մէջ :

Հ. Ներս մտած ատեննիդ ի՞նչ տեսաք :

Պ. Սուգ եւ սոսկումն :

Հ. Պատճառն ի՞նչ էր :

Պ. Տխուր դէպքի մը յիշատակը :

Հ. Ի՞նչ դէպք :

Պ. Քիրամ՝ Վարպետին սպանութիւնը :

Հ. Ո՞ր սպաններ է զինքը :

Պ. Երեք երդմնազանց Սատարներ :

Հ. Ե՞րբ սպանութիւնն իրօք եղած է :

Պ. Սեր ուխտն իրբեւ առակ ընդունած է :

Հ. Ե՞րբ առակին ներքեւ ի՞նչ խրատ ծածկուած է :

Պ. Քիրամ՝ Ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ . երեք
երդմնազանց Սատարներն ալ « Տգիտութիւնը , Վեղ-
ծաւորութիւնը եւ Փառասիրութիւնը կը ներկայա-
ցնեն :

Հ. Տաճարին մէջ մտնելնէդ ետեւ ուրիշ ի՞նչ տեսաք :

Պ. Քիրամի դերեզմանը զոր աղօտ լոյս մը կը լուսաւորէր :

Հ. Ե՞րբ դերեզմանն ի՞նչ մեծութիւն ունէր :

Պ. Երեք ոտք լայնութիւն , հինգ խորութիւն , եօթն
երկայնութիւն :

Հ. Վրան ի՞նչ կար :

Պ. Եկասիայի ճիւղ մը :

1. Գերեզմանին մօտ կանգ առած ժամանակնիդ ի՞նչ պատուիրեցին ձեզ :
- Գ. Ճիւղը վերցնել :
1. Ետքը ի՞նչ ըրին :
- Գ. Սարպետները մէջերնին որոշեցին որ Քիրամի մարմինը տեսած ատեննին ի՞նչ նշան որ ընեն եւ ի՞նչ խօսք որ իրենց բերնէն առաջին անգամ ելնէ , այնուհետեւ Սարպետի նշանն ու խօսքն անոնք ըլլան :
1. Ուրիշ ի՞նչ ըրին :
- Գ. Մարմինը ծածկող քողը վերցուցին եւ սոսկման նշան մը ըրին :
1. Դուք ալ ըրէք նայիմ , Եղբ .: յը իմ :
- (Պատասխանողը խնդրուած նշանը կուտայ)
1. Քիրամին մարմինը գտնուած ատեն ի՞նչ տեսնուեցաւ :
- Գ. Տեսնուեցաւ որ մարմինը ոսկորներէն կը զատուէր , եւ այս բանը Գեր .: յն Ս .: Գ .: Ն .: Ըսելով բացատրեց :
1. Յետոյ ի՞նչ տեսնուեցաւ :
- Գ. Ըմենադուտ ոսկիւ եռանկիւն մը , որուն կեդրոնը Գ դիրքը փորագրուած էր , որ սկզբնապառն է Տ .: ց Ս .: Ճար .: ին անուանը , եւ եռանկիւնին տախտակներուն վրայ ալ « Հակի—սէ յն—ակի » բառերը :
1. Ի՞նչ կը նշանակեն :
- Գ. « Ես եմ որդի ճշմարտութեան » :
1. Եկախայի ճիւղն ի՞նչ ըրիք :
- Գ. Երգումս տալէս վերջը , ճիւղը Սեծ .: Ե Եղբ .: Երար .: տին տուի , որ Գեր .: ին հրամանաւ Պարբիրը տարաւ :
1. Ոսկի եռանկիւնն ի՞նչ ըրին :
- Գ. Երեւ .: Լքը զարդարող շրջանակի մը մէջ դրին :
1. Սարպետ ընդունուած ժամանակնիդ քանի՞ տարեկան էիք :

Պ. Եթէն եւ աւելի ,

Ն. Ինչո՞ւ եթէն եւ աւելի ,

Պ. Եթէն եթէն տարի , վասն զի () թեան ուղիղ եւ կա-
տարեալ սեպուելու համար հարկ եղած սպայներուն
թիւը եթէն է . իսկ աւելի բաւը կաւելցնեմ նշանա-
կելու համար թէ ոչ միայն խորհրդաւոր լըմ : Թեան
ամեն խորհուրդները գիտեմ , այլ եւ անոնց մէջ պա-
րունակուած խրատները :

Ն. Արապետներն ի՞նչպէս ճանրորդութիւն կրնան :

Պ. Երեւ : քէն Եր : մուտք , եւ շարաւէն շիւսիս ,
այսինքն բոլոր աշխարհի երեսը :

Ն. Ինչո՞ւ համար :

Պ. Երեւոն պէս ամեն տեղ լայր տարածելու համար :

Ն. Ի՞նչ բանի վրայ Արապետները կաշխատին :

Պ. Գծելու տախտակին վրայ :

Ն. Իրենց թոշակն ո՞ւր կընդունին :

Պ. Միջալայրի սենեկին մէջ :

Ն. Երեք սեղանները լուսաւորող ինն աստղերն ի՞նչ կը
նշանակեն :

Պ. Բիրամի մարմինը փնտռելու գացող ինն Արապե-
տները կը ներկայացնեն :

Ն. Որմնադրաց ամենէն ընտանի եւ ամենէն սիրելի գոր-
ծիքներն որո՞նք են :

Պ. Ենկենաչափն ու Վարկինը :

Ն. Ինչո՞ւ համար :

Պ. Ամն զի բարի Որմնադիր մը չի կրնար խոտ-
արդարութենէ ու ճշմարտութենէ , որոց այդ գոր-
ծիքները խորհրդանիշն են :

Ն. Եթէ մեծ տաղնապի՛ մը մէջ գտնուիք , եւ կեան-
քերնիդ վտանգի մէջ ըլլայ , ի՞նչ կընէք :

Պ. Ենձկութեան նշանը կրնեմ :

Ն. Ի՞նչ կերպով կըլլայ այդ նշանը :

(Նշանը կրնէ ազդակելով . « Աս իս , եւ այլն :)

ՓԱԿՈՒՄՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Հ. Սեծ .: Գոյ Եղբ .: Ե. Դ. .: , միջավայրի սենեկին
աշխատութիւնները ժամը քանիի՞ն կը դոցուին :

Պ. Կէս գիշերուն :

Հ. Ժամը քանի՞ն է , Եղբ .: Բ. Դ. .: :

Պ. Կէս գիշեր է , Գ. Եր .: :

Գ. Եր .: կըսէ .

« Որովհետեւ կէս գիշեր է , եւ մեր աշխատութիւն
ներն այս ժամուս կաւարտին , Եղբ .: ք Ե. եւ Բ. Դ. .: ք ,
հրաւիրեցէք մեր Սեծ .: յ Ս. արպ .: ները որ ձեզի եւ
ինձի հետ միանալով աշխատութիւնները դոցելու օգնեն » :

Դ. .: ք ծանուցումը կը կրկնեն :

Գ. Եր .: կըսէ . « Ոտք ելէք եւ 'ի կարգ , Եղբ .: ք իմ :

« Ի Փ .: Ս .: ծի Ճ .: Եին Տիեզ .: ց , յանուն Սեծ
Ս. արպետին Ուխտիս եւ ընդ Հով .: աւ Ս .: ծի Երեւ .:
լից Գաղղիոյ , Յ .: Օթ .: կիս աշխատութիւնները կը դո-
ցեմ սովորական նշաններով եւ բախմամբ » :

Ինն անգամ կոփիչով կը զարնէ եւ կըսէ .

« Եւ իս , Եղբ .: ք իմ , նշանաւ եւ բախմամբ » :

Յետոյ կոփիչի հարուած մը կուտայ եւ կըսէ .

« Աշխատութիւնը դոցուեցան , Երթանք խաղաղու-
թեամբ » :

ԾԷՍ ՍԿՈՎՏԵԱՆ

Ե. Դ. .: ք Հիւսիսային սիւնին առջեւ կը կենայ . Բ.
Դ. .: ք Հարաւայինին առջեւ :

Բախումն ու ձայնարկութիւնն առաջին երկու Աստի-
ճաններուն պէս կը տարբերին :

Նուիրական խօսքն է Ս .: . . , Ենցախօսքն է Թ .: . . :

Նիսանն ու կրթութիւնը Գաղղիական ծէսին պէս ,

ՀԻՇՀԵՆԳ

ՃԱՇԻ ՕԹԵԱԿԻՆ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԻ ԿՈԶՆՈՅ

Սեղան		
Սխոյ		Աստուծոյ
Սկաւառակը		Սկոտիւն
Պնակը		Աղւա
Դրդալը		Ծէփիւն
Պատառաքալը		Բէն
Դանակը		Սոսիւն
Անձեռոյք		Դրճաւի
Աթոռը		Սարաքան
Մոմը		Ասորիւն
Ուտիւ		Ծասիւն
Կերակուրը		Շէնտաւաշտիւն
Հաց		Անտաշ Ժար
Դինի		Բարի ժամօր
Ջուր		Բոյլ ժամօր
Դարեջուր		Դեղին ժամօր
Ոգեւից ըմպելիք		Պայեռլ ժամօր
Աղ		Ճէրմալ տաւաղ
Պղպեղ		Դեղին տաւաղ
Դաւաթք		Հրաղէն
Սրուակը եւ սկահք		Տակաւա
Խմել		Կրակ ընէլ

Սեղանը երկթեւ սանդուղի ձեւով պիտի պատրաստուի . կամարն Արեւելքի կողմը եւ երկու թեւերն Արեւմտից կողմը :

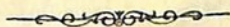
Մեծ . . սեղանին գլուխը կը նստի կամարին դուրսի կողմը . Անոր աջ ու ձախ կողմը կը նստին Այց . . Եղբ . . ք իրենց աստիճանաց եւ պաշտամանց համեմատ , Գաղղիոյ Մեծ Արեւելից սպայներէն սկսեալ : Երկու Դ . . ք սեղանին երկու ծայրերը կը նստին :

Եղբ . . Ատեն . . հարաւային սինակին գլուխը կը նստի . Եղբ . . Քարտ . . հիւսիսային սինակին գլուխը . Գանձ . . եւ Հիւր . . ալ անոնցմէ վար :

Ներսի կողմը , Մեծ . . ին գիմացը կը նստին Եղբ . . Արարող . . եւ Եղբ . . ք Առջն . . տը :

Միւս ռամեն Եղբ . . ք անխորաբար կը նստին :

Ներսի կողմը մարդ չկրնար նստիլ՝ մինչեւ որ գլուխի կողմը լցուած չըլլայ . եւ ներսի կողմը նստող Եղբ . . ք միայն վերջին բաժակին ժամանակը ոտքի վրայ կենեն :

ՍԿԶԲՆԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծ .: . կոփիչի հարուած մը կուտայ , որուն Ա. եւ Բ. Դ. .: . Եղբ .: . ք կը պատասխանեն , եւ Տաճարին փակուած ըլլալն ստուգելէ ետեւ կըսէ .

« Ոտք ելէք եւ ՚ի կարգ , Եղբ .: . ք իմ , դադարեալ աշխատութիւնները նորէն կ'սկսին փութոյ պնդութեամբ : Խօսքը Եղբ .: . Ատեն .: . ին է » :

Եղբ .: . Ատեն .: . մաղթանք մը կուղղէ առ Մ .: . Ճ .: . Տ .: . ց , քայքայուելիք նիւթոյ վրայ անոր օրհնութիւնը կը հայցէ . Յետոյ Մեծ .: . կոփիչի հարուած մը տալով կըսէ .

Եղբ .: . ք Ա. եւ Բ. Դ. .: . ք , ձեր սիւնակաց ներքեւ շարուած Եղբ .: . ց իմացուցէք թէ աշխատութիւնները դադարեալ են , եւ հիմա ծառքելու պիտի զբաղինք » :

Այս ծանուցումն ըլլալէ ետեւ , Մեծ .: . կըսէ .

Եղբ .: . ք իմ , տեղերնիդ նստէք » :

ԲԱԺԱԿԲ

Երբոր առաջին բաժակն առաջարկելու ժամանակը դայ , այսինքն երբոր Մեծ .: . յարմար դատի , սոփրաբար առաջին կերակուրէն ետեւ , կոփիչի հարուած մը կուտայ , որուն երկու Դ. .: . Եղբ .: . ք կը պատասխանեն . յետոյ կըսէ .

« Եղբ .: . ք Ա. եւ Բ. Դ. .: . ք , ձեր սիւնակաց առջեւ շարուած Եղբ .: . ց ծանուցէք թէ դադարեալ աշխատութիւնները նորէն կ'սկսին փութոյ պնդութեամբ » :

Ծանուցումն ըլլալէ ետեւ , Մեծ .: . կըսէ .

Եղբ .: . ք Ա. եւ Բ. Դ. .: . ք , ձեր հրամանատարութեան ներքեւ եղող Եղբ .: . քը հրաւիրեցէք որ առաջարկելիք բաժակիս համար հրաղէնները լեցընելու եւ ուղղելու պատրաստուին » :

Ծանուցումն ըլլալէ ետեւ , Մեծ .: . կըսէ .

« Լեցընենք եւ ուղղենք , Եղբ .: . ք իմ » :

Երկու Պ . . . ք կը կրկնեն . յետոյ Սեծ . . . կըսէ .
 « Եղբ . . . ք Ե . եւ Բ . Պ . . . ք , ձեր սիւնակաց առ-
 ջը . բոլոր հրազէնները լցուած եւ ուղղուած են » :

Երբոր դրապէս պատասխան տրուի , Սեծ կըսէ .

« Ուր ելէք եւ ի կարգ , Եղբ . . . ք իմ , եւ սուրերնիդ
 ձեռք առէք » :

« Բոլոր Եղբ . . . ք ոտքի վրայ կեննեն՝ բաց ՚ի սեղանին
 ներսի կողմը դանուողներէն , դրօշակնին ուսերնուն վրայ
 կառնուն , սուրերնին աջ ձեռքէն ձախը կանցունեն , եւ
 կարգաւ կը կենան » :

ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԱԿ

Սեծ . . . կըսէ .

« Եղբ . . . ք իմ , առաջարկելիք բաժակս Պետութեան
 զլխոյն կենդանութեանը համար է , որուն հետ պէտք է
 հասկնանք կայսրորդին կայսրուհին եւ կայսերական տոհմը .
 այս պատուական կենդանութեանց կը յարենք նաեւ մեր
 մաղթանքը վասն փառաց եւ բարօրութեան Պաղղիոյ » :

Պ . . . ք կը կրկնեն այս ծանուցումը . յետոյ Սեծ . . .
 կըսէ .

« Ուշադրութիւն , Եղբ . . . ք իմ .

« Եջ ձեռքն ՚ի զէն » :

« Վեր առէք :

« Կշա՛ն առէք :

« Եւստի — Ի կենդանութիւն Վահագնայսեր :
 Եւստի — Ի կենդանութիւն կայսրորդւոյն կայսրուհ-
 ւոյն եւ կայսերական տոհմին :

Եւստի — Ի փառս եւ ՚ի բարօրութիւն Պաղղիոյ :

« Օգնե՛րն ՚ի վայր :

« Օ՛ն յառաջ . 1, 2, 3. — 1, 2, 3. — 1, 2, 3. — մէկ ,
 երկուք , երեք :

(Սէկ հարուած միայն պէտք է լսուի) ,

« Սուրերն աջ ձեռք .

« Ողջոյն սրտիլ :

« Սուրբերն 'ի վայր առանց աղմուկի :

« Առ իս, Եղբ . . . ք իմ, նշանաւ եւ երեք բախմամբ :

« Կեցցե՛ն, կեցցե՛ն, միշտ կեցցե՛ն :

« Եղբ . . . ք իմ, տեղերնիդ նստէք » :

Ամենն ալ կը նստին . (Մեծ . . . կրնայ ընդլայնել այս բաժակը :)

ՆՐԿՐՈՐԴ ԲԱԺԱԿ

Մեծ . . . կրտէ .

« Եղբ . . . ք Ա . եւ Բ . Պ . . . ք, ձեր հրամանատարութեան ներքեւ եղող Եղբ . . . քը հրաւիրեցէք որ առաջարկելիք երկրորդ բաժակիս համար հրազենները լեցընելու եւ ուղղելու պատրաստուին » :

Ամեն բան առաջին բաժակին համար ըսուածին պէս կատարուելէ ետեւ՝ Մեծ . . . կրտէ .

« Ս . . . Եղբ . . . ք իմ, առաջարկելիք բաժակս՝ ուխտիս Ս . սեմապատիւ Մեծ վարպետին կենդանութեանը համար է . այս սիրելի կենդանութեան կը յարենք Պաղղիոյ Մեծ Արեւելից կենդանութիւնը, ինչպէս նաեւ ուրիշ երկիրներու Ս . . . Ս . . . այ եւ Ս . . . Արեւ . . . ից կենդանութիւնը . վերջապէս այս կենդանութեանց կը յարենք մեր ամեն նաջերս մաղթանքը փսմն յաջողութեան Որմ . . . թեան ընդ ամենայն աշխարհ » :

(Մեծ . . . կրնայ այս բաժակն ալ ընդլայնել) :

ՆՐՈՐԴ ԲԱԺԱԿ

Երկրորդ բաժակին արարողութիւնն աւարտելէ ետեւ, Եղբ . . . Ա . Պ . . . խօսք կը խնդրէ Մեծ . . . էն, եւ ստանալով կրտէ .

« Մեծ . . . , կաղաչեմ ձեզ որ հրազենները լեցընել եւ ուղղել տալու հաճիք բաժակի մը համար՝ զոր պատիւ պիտի համարիմ ինձ առաջարկել » :

Մեծ . . . կը հրաւիրէ Եղբ . . . Ատեն . . . եւ Բ . Պ . . . ք

որ իրենց հրամանատարութեան ներքեւ եղող Եղբ. Գ. և առջեւ շարուած հրադէնները լեցընել եւ ուղղել տան . եւ երբոր ամենուն ալ լցուած եւ ուղղուած ըլլալն ստուգէ , կըսէ .

« Եղբ. Գ. Բ. Գ. , որո՞ւ համար է ձեր առաջարկել ուղած բաժակը :

Բ. Գ. : կը պատասխանէ . « Մեծ. , ձեզ համար է :

« Եղբ. Գ. Բ. Գ. , եւ Եղբ. Գ. Բ. Գ. , հաճեցէք միանալ ինձ հետ , դուք , Եղբ. Գ. Բ. Գ. , ձեր հրամանին ներքեւ եղող սիւնակին , դուք ալ , Եղբ. Գ. Բ. Գ. , Բ. Գ. , ից ըսելու :

« Ուր ելէք եւ 'ի կարգ , Եղբ. Գ. Բ. Գ. , սուր 'ի ձեռին :

« Եղբ. Գ. Բ. Գ. , առաջարկելիք բաժակս մեր Ս. : Մեծ. : ին կենդանութեան համար է . որուն պիտի յարենք նաեւ իր ընտանեաց կենդանութեան եւ մեր Ս. : Օթ. : ին յաջողութեան համար մեր ամենաջերմ մաղթանքը :

« Ուշադրութիւն , Եղբ. Գ. Բ. Գ. :

Մնացեալը նախընթաց բաժակներուն պէս : (Մենք մէկ Օթ. : ի մէջ այս բաժակն ըստ պարագային այլ եւ այլ կերպով կընդլայնի) :

Մեծ. : այս երրորդ բաժակին համար իր շնորհակալութիւնը յայտնելէ ետեւ՝ հրամանատարութիւնը նորէն ձեռք կառնու եւ վերջին երկու բաժակները կառաջարկէ :

ՉՈՐՐՈՐԴ ԲԱԺԱԿ

Եյս բաժակը Գ. Գ. Բ. Գ. Բ. Գ. ին միւս պաշտօնատարաց համար է . նոյնպէս Եյս. Եղբ. Գ. Բ. Գ. եւ ուրիշ ընկեր. : Օթ. : աջ համար՝ եթէ կան :

Եյս բաժակէն ետեւ՝ Մեծ. : կըսէ . Եղբ. Գ. Բ. Գ. եւ Բ. Գ. Բ. Գ. , ձեր սիւնակները զարդարող Եղբ. Գ. Բ. Գ. և մնացեալ որ փութոյ պնդութեամբ շարունակուած աշխատութիւններն իմ առաջին կոփիլի հարուածովս պիտի դադրին :

(8)

Պ. ։. ք կը կրկնեն ծանուցումը . Մեծ .։. կոփիչը կը զարնէ եւ Եղբ .։. ք ծառքել կ'սկսին :

ՀԻՆԳԵՐՈՐԿ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԲԱԺԱՍԻ

Ըյս բաժակն աշխատութիւնները պիտի գոցէ :

Աշխատութիւնները նորէն 'ի գործ գրուելէ եւ հրադէնները ցուելէ եւ ուղղուելէ ետեւ , Մեծ .։. կըսէ .

Ոտք ելէք եւ 'ի կարգ, Եղբ .։. ք խմ, միութեան շղթան կազմելու համար :

Ամեն մարդ ոտքի վրայ կեննէ երկթ եւ կիտաբորդակին թէ ներսը եւ թէ դուրսը , եւ ներսի կողմը կեցող Եղբ .։. ք Եղբ .։. Ըրար .։. ին եւ Եղբ .։. Մարդ .։. ին միջոցաւ կը հաղորդակցին դրսի կողմը կեցող Եղբ .։. ց հետ , որով շղթան կատարեալ կըլլայ :

Սպաս .։. Եղբ .։. միշտ կը մասնակցի միութեան շրջ. թային (Բնդհ. Ամն .։. յօդ. 266) :

Ամեն Եղբ .։. իր դրօշակին ծայրը՝ աջ եւ ձախ կողմը կեցող Եղբ .։. ց կուտայ եւ ինքն ալ անոնց դրօշակին ծայրը կը բռնէ :

Մեծ .։. կը ծանուցանէ թէ առաջարկելիք վերջին բաժակը երկու կիսագլխաց մէջ գտնուող համայն երջանիկ կամ դժբաղդ Որմ .։. ց համար է : Ըյս ծանուցումէն ետեւ բարեկամական խօսք մը կըսէ , զոր ամեն Եղբ .։. ք իրարու կը հաղորդեն եղբայրական համբուրիւ : Այնորոցն խօսքը ետ դառնայ դայ , Մեծ .։. բաժակը կառաջարկէ :

Յետոյ սովորական կերպով աշխատութիւնները կը գոցեն :

Ծան . — Եթէ կոչուեքին ժամանակ Եղբ .։. մը երգ մը նուագելու կամ ձարտ .։. հատուած մը ներկայացնելու փոփոքի : Մեծ .։. էն հրաման պիտի խնդրէ :

Մեծ .։. այն ներկայացուելիք հատուածին ինչ ըլլալը մինչեւ որ չհասկընայ՝ հրաման չտար , եւ երգին նուագուելուն կամ ձարտ .։. հատուածին ներկայացուելուն ժամանակը կորոշէ :

